

Stavovi učitelja i studenata glazbe o korištenju čakavskog narječja u nastavi Glazbene kulture

Glasnović, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:360232>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

ANA GLASNOVIĆ

**STAVOVI UČITELJA I STUDENATA GLAZBE O KORIŠTENJU
ČAKAVSKOG NARJEČJA U NASTAVI GLAZBENE KULTURE**

Diplomski rad

Pula, 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

ANA GLASNOVIĆ

**STAVOVI UČITELJA I STUDENATA GLAZBE O KORIŠTENJU
ČAKAVSKOG NARJEČJA U NASTAVI GLAZBENE KULTURE**

Diplomski rad

JMBAG: 0303091169, redoviti student

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Hrvatska folklorna glazba

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Znanost o umjetnosti -
Muzikologija i etnomuzikologija

Mentorica: Izv. prof. dr. sc. Ivana Paula
Gortan-Carlin

Komentorica: Izv. prof. dr. sc. Dijana Drandić

Pula, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Ana Glasnović, kandidat za magistra Glazbene pedagogije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Ana Glasnović

U Puli, 12.6.2024.

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Ana Glasnović dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Stavovi učitelja i studenata glazbe o korištenju čakavskog narječja u nastavi glazbene kulture

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 12.6.2024.

Potpis

Ana Glasnović

Sadržaj

1. UVOD	2
Istarska županija	3
Pjesma, ples i glazba u Istri	4
2. NARJEČJA – BOGATSTVO JEZIKA I KULTURE	6
Čakavsko narječje u Istarskoj županiji	7
3. ISTARSKA HIMNA	8
4. PRIPRAVA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA	11
5. METODOLOGIJA	21
Cilj istraživanja	21
Uzorak istraživanja	21
Instrument i postupak istraživanja	21
6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA STUDENATA	22
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA UČITELJA GLAZBENE KULTURE ISTARSKE ŽUPANIJE	36
8. ZAKLJUČAK	50
9. LITERATURA	52
10. SAŽETAK	54
11. SUMMARY	55
POPIS GRAFIKONA I SLIKA	56

1. UVOD

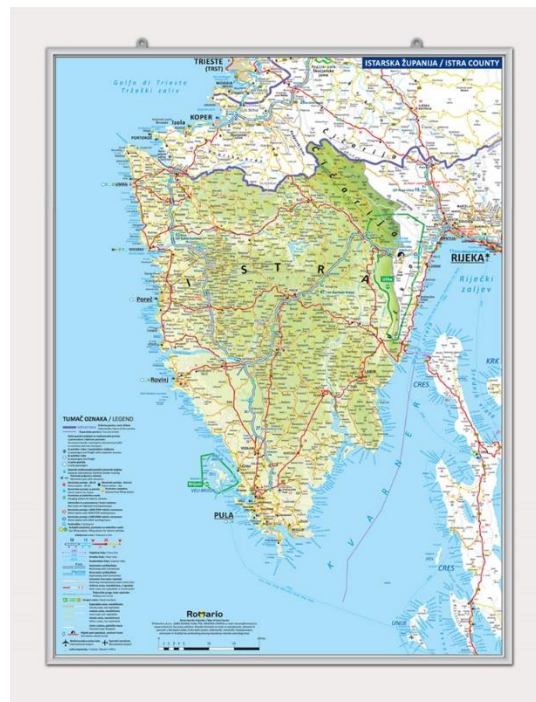
Ovaj se diplomski rad bavi čakavskim narječjem kao dijelom kulturne baštine u Istri, te zastupljenosti čakavskog narječja u odgojno-obrazovnom procesu, posebno u nastavi Glazbene kulture. Nastavak je na istraživanje pojma zavičajnosti na primjeru čakavskog narječja koji je proveden za potrebe izrade završnog rada (Glasnović, 2023) te sada obuhvaća dvije županije Primorsko-goransku i Istarsku. Studirati u Istri, u Puli, susresti se sa zborom „Matko Brajša Rašan“, pjevati himnu „Krasna zemljo“, obavljati stručno-pedagošku praksu u školama koje njeguju čakavsko narječje, sve je to doprinijelo i potaknulo autoricu ovog rada da nastavi razvijati zavičajni identitet i potiče učenike i učitelje da očuvaju i osnaže naše „ča“.

Rojko (2012) navodi kao najelementarniji, najspontaniji i najprirodniji način glazbenog ponašanja čovjeka pjevanje. Pjevanje je ona aktivnost koja ne samo da je u nastavi glazbe oduvijek prisutna nego je toj nastavi u najvećem dijelu povijesti davala bitan pečat. Prema Rojku (2012), Adorno (1972, 75) je u svojoj kritici Jugendbewegung napisa da „nigdje ne piše da bi pjevanje bilo nužno“ i da pjevanje nije osnovno ponašanje čovjeka. Glazbeni pedagozi pišu da pjevanje „ima posebnu vrijednost jer će se u velikoj mjeri razvijati kolektivna svijest, što bitno doprinosi estetskom prisvajanju stvarnosti“ (Siegmond-Schultze, 1967, 89). Rojko (2012) ističe: „Stoljećima jedina i svakako središnja aktivnost u glazbenoj nastavi u općeobrazovnoj školi, pjevanje je u dvadesetom stoljeću pomalo dobivalo konkurente: u sviranju, slušanju glazbe, glazbenom opismenjivanju, stvaralaštvu i muzikološkim sadržajima“. Još u nastavnom programu koji se koristio desetljećima unazad stajalo je: „pjevanjem djeci primjerenih pjesama“ njeguje se i čuva bogata umjetnička baština naših naroda i narodnosti pjevanjem narodnih pjesama; razvija se ljubav prema vlastitoj zemlji i tekovinama njezine bogate revolucionarne prošlosti, pjevanjem revolucionarnih i rodoljubnih pjesama; obogaćuje se dječje glazbeno iskustvo.

Entuzijasti koji pokušavaju uklopiti tradiciju u suvremeno društvo i dalje uspijevaju u svojim ciljevima i očuvanju nematerijalne kulturne baštine, kroz očuvanje istarske ljestvice, plesova i pjesama. Danas imamo zadatak očuvati kulturno nasljeđe od propadanja i zaborava, prenositi na buduće generacije i time sačuvati svoj identitet. Sve to možemo postići, osim formalnim obrazovanjem i edukativnim radionicama, druženjima, obilascima sela i tradicionalnih običaja.

Istarska županija

Istarska županija prema podacima iz zadnjeg popisa iz 2021. godine, ima 195 237 stanovnika, pokriva skoro pa cijeli dio Istre, a dio je najvećeg jadranskog poluotoka (Slike 1. i 2.) Nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora, s tri strane okružena morem. Ovaj poluotok ima vrlo povoljan zemljopisni položaj. U srcu je Europe, a smatra se mostom koji spaja srednjoeuropski i kontinentalni prostor s mediteranskim. Geografski, Istra je na pola puta između ekvatora i sjevernog pola.

Slika 1 Istarska županija

Multikulturalnost Istre, ogleda se i u otvorenosti i očuvanju zajedničkih vrijednosti svih njezinih stanovnika. Prema natpisima i pločama koje možemo vidjeti u Istri, područje Istarske županije je dvojezično što znači da je u službenoj upotrebi talijanski i hrvatski jezik. Prema Statutu Istarske županije „Istra je višetnička, višekulturna i višejezična zajednica u kojoj se priznaje i štiti slobodno izjašnjavanje građana i čuva dostojanstvo pojedinca“.¹ Nadalje, uključivanjem gotovo svih predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova s područja Istre u projekt pod nazivom „Institucionalizacija zavičajne nastave“ potvrđuje se činjenica otkrivanja i

¹ Statut Istarske županije: https://www.istra-istria.hr/media/filer_public/f7/55/f755abcf-5bd4-44c6-b6c6-c21d07a6b3ae/210712_statut_iz_procisceno_dvojezicno.pdf

valorizacije osoba, događanja, baštine, običaja, jezika i narječja, sve u cilju očuvanja i vrednovanja posebnosti zavičajnog, istarskog identiteta.

Slika 2 Općine u Istarskoj županiji

Pjesma, ples i glazba u Istri

Kroz povijest u Istru su se doseljavali različiti narodi. Osim što su donosili nešto novo, prihvaćali su i ono autohtono koje ima samo Istra. Ova tri elementa sastavni su dio života istarskog kraja: što se tiče plesa i danas je najpoznatiji *balun*, najpoznatije pjevanje je *dvoglasje tijesnih intervala*, a instrument *roženice* (Mikac, 1977).

Balun (balon) je istarski narodni ples. Izvodi se u više parova koji su raspoređeni po kružnici. Imaju plesača s unutarne i plesačicu s vanjske strane kruga. Vrte se i plešu suprotno od smjera kazaljke na satu, a nekoliko pojedinačnih plesača se okreće oko svoje osi u smjeru kazaljke na satu. Neke od plesnih figura su prebiranje, vrćenje, koračanje, a ima ih od tri do osam. Najpoznatije su: figura *prebirat*, figura *valcat*, figura *hodit u okole* ili *šetat* i figura *vrtet*. Plesne figure izvode se u kanonu, te se pleše najčešće u 4/4 mjeri. Instrumenti koji sudjeluju u

izvođenju i temelj su plesa su mih ili roženice, a mogu biti i harmonika, šurli ili vidalica. Osim instrumenata ples može pratiti tarankanje. Osim baluna, plesovi koji su na ovom području još bili poznati su: polka, valcer, mažurka, melfin, šete paši, saltin, balo di kušin, balo di špečo, balo di skova i drugi (Ivančan, 1963; Marić, 2005).

Tradicijska glazbala su *sopile (sopile)*, *roženice*, *mih*, *trieština*, *šurle*, *diplice* i svirački sastav *gunjci*. Sopile i roženice se uvijek sviraju u paru, kao vela i mala. *Sopile* se „sopu“ na Krku i Vinodolu, a *roženice ili sopile i šurle* u Istri. *Mih* je također glazbalo koje se svira u Istri, a služi kao pratnja plesu. *Triještina* je vrsta dijatonske harmonike koja ima botune s lijeve i desne strane. *Gunjci* kao najpoznatiji sastav u sjevernoj i sjeverozapadnoj Istri. Sviraju violinu i bajs, a mogu im se pridružiti klarinet, harmonika i neka druga temperirana glazbala (Marušić, 1995).

Jedinstveni primjere dijela teorije glazbe u Istri jest takozvano takozvana *istarska ljestvica*². To je niz od šest tonova. Ivan Matetić Ronjgov je otkrio i postavio zakonitost istarske ljestvice (Demarin, 2018).

Izvorna netemperirana glazba tog područja pod nazivom *dvoglasje tijesnih intervala* uvrštena je u UNESCO-v Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

Najrašireniji način pjevanja je kanat ili kako ga još nazivamo na „tanko i debelo“ (Doliner, 2005). Dvoglasno pjevanje na „tanko i debelo“ ima karakteristike koje je Pernić (1997,84) naveo kao obilježja istarske narodne glazbe, a temelji se na 6 netemperiranih tonova koji su poredani naizmjenično po intervalima manjim ili većim od male i velike sekunde.

Dalje imamo *tarankanje* i *bugarenje*. Tarankanje je način pjevanja u kojem se umeću neutralni slogovi s glasom n, na primjer: ta-na-na, ta-ra-ran. Bugarenje je tradicijski dvoglasni stil pjevanja koji se izvodi u grupi. „Tradicijska glazba Istre, kanat, tarankanje, bugarenje i diskantno dvoglasje, dio su žive glazbene prakse, ... smatraju se vrijednim kulturnim izričajem i važnim dijelom identiteta“ (Šuran, 2021,7)

² <https://hol2.lzmk.hr/clanak/istarska-ljestvica>

2. NARJEČJA – BOGATSTVO JEZIKA I KULTURE

Katičić (2013) navodi da je narječje skupina dijalekata, a dijalekt skupina mjesnih govora. Narječje može odstupati od gramatičkih pravopisa standardnog jezika. U 11. stoljeću započinje korištenje čakavskog narječja. Od 15. stoljeća čakavskim narječjem, koje je u to doba bilo čakavski književni jezik, koristili su se mnogi hrvatski književnici, a to su Marko Marulić, Petar Hektorović, Hanibal Lucić i Petar Zoranić. Petar Zoranić je pisao na *zadarskoj čakavici*, Marko Marulić na *splitskoj čakavici*, a Petar Hektorović na *hvarskoj čakavici*. Osim hrvatskih književnika, čakavsko narječje vežemo i uz povijest kada se pisalo glagoljicom. Važni spomenici koji su iz 2. stoljeća nadalje su: Valunska ploča, Plominski natpis, Bašćanska ploča, Istarski razvodi i drugo. Najpoznatiji pjesnici na čakavskom narječju su: Mijo Mirković (Balota), Drago Gervais, Vladimir Nazor i drugi. Što se tiče zbirke čakavskih pjesama ističu se: *Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju po Istri i kvarnerskih otocih* iz 1879. godine te *Jačke ili narodne pesme puka hrvatskoga po župah šopronjskoj, mošonjskoj i železnoj na Ugrih* iz 1871. godine.

Turza-Bogdan (2012) je u svom radu istraživala zastupljenost narječja u hrvatskim školama, te ih je podijelila na četiri vremenska razdoblja. Prvo je bilo od 1882. do 1946., drugo od 1946. do 1972., treće od 1972. do 1990., te četvrto od 1990. do 2006. godine. Prve zapise o čakavskom i kajkavskom narječju, prema ovom istraživanju nalazimo u drugom razdoblju, 1972. godine, a tek nakon osamostaljenja Hrvatske, u nastavi se počelo pričati o narječjima, zavičajnom govoru i dijalektima. Danas, prema Kurikulumu (MZO, 2019) u 4. razredu susrećemo pojam zavičajnog govora, tj. učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. Prema Nastavnom planu i programu (MZOŠ, 2006), u izvannastavnim aktivnostima u školi navodi se „njegovanje nacionalne i kulturne baštine, koje se odnose na izradbu i realizaciju projekata o istraživanju zavičaja, etnologije, turističke kulture i sl.“

Čakavsko narječje u Istarskoj županiji

Pliško (2005) tvrdi da čakavsko narječje, narječje hrvatskog jezika, se u Istri razvilo i udomaćilo. To je bila skupina raznih dijalekata. U prošlosti, za vrijeme izravnih prodora Osmanlija u 14. stoljeću, postojala su dva autohtona čakavska dijalekta. Prvi je bio *ekavski*, a drugi *buzetski dijalekt*. U ekavskom dijalektu se razlikuju srednjoistarski i sjeveroistočni istarski, te pazinski, labinski, žminjski i boljunski govori. Josip Ribarić je 1916. godine sastavio prvu cjelovitu klasifikaciju i znanstveni opis svih govora u Istri. Također je napisao raspravu *O istarskim dijalektima* u kojoj spominje razmještaj južnoslavenskih dijalekata u Istri s opisom vodičkog govora koji se posebno spominje u klasifikaciji i znanstvenom opisu. Govore u Istri kako navodi Ribarić (1940) dijeli na romanske i južnoslavenske. Južnoslavenske govore dijeli na romanske i južnoslavenske. Južnoslavenske na starosjedilačke i došljačkog stanovništva. Također navodi da južnoslavenske dijalekte starosjedilačkog stanovništva ubraja se kajkavski dijalekt istarskih Slovenaca, kajkavsko-čakavski prijelazni dijalekt i sjevernočakavski dijalekt starosjedilačkih Hrvata u Liburniji i središnjoj Istri. Dijalekti došljačkog stanovništva su: ikavski čakavski dijalekt na kraškoj visoravni, ikavsko-južnočakavski dijalekt, štokavsko-čakavski prijelazni dijalekt takozvanih Slovinaca, te crnogorski jekavsko-štokavski dijalekt Peroja. Małecki (1930) izdaje opsežan znanstveni opis istarskih idioma u raspravi *Przegląd słowiańskich gwar Istrji*, a prijevod na hrvatski jezik glasi: "Pregled slavenskih govora Istre". Sažeti pregled istraživanja objavio je 1935. na hrvatskom jeziku. Izdan je u Krakovu, a govori da imamo tri osnovne skupine govora u Istri. Skupine govora u Istri su: čakavski, štokavski i slovenski. Čakavska skupina obuhvaća područje liburnijske govore, središnje govore i govor Skadanjšćine. U štokavskoj skupini imam tri tipa govora, a to su vodnjanski, ćićki i perojski. Slovenska skupina pripada grupi čistih slovenskih govora s tipovima dekanakim, pomjanskim na području sjeverozapadne Istre i slovensko-čakavski govori u okolici Buzeta i južnog dijela Ćićarije. Danas se čakavsko narječje u Istri uspjelo očuvati i prepoznato je kao čuvar suvremenog etničkog identiteta (Orlić, 2006).

3. ISTARSKA HIMNA

Prva neslužbena himna Istre nastala je 1831. godine. Prema nekim izvorima nastala je u listopadu 1869., po drugima između 1874. i 1882. u Poreču. Talijanski maestro Giulio Giorgieri skladao je talijansku Himnu Istri, a stihove himne "L'inno all'Istria" napisao je Mons. Giambattista Cleva. Rođen je u talijanskom gradu Prato Carnia 1831. godine, a preminuo je u Puli 1901. godine. Nakon Drugog svjetskog rata "L'inno all'Istria" je postala himna istarskih prognanika.

Slika 3 L'inno all'Istria

Tekst himne:

«Oh bell'Istria, chi lungo il tuo lido
v`a scorrendo sul placido mar
a te manda un festevole grido
come amico ad amico suol far.
Quai smeraldi i tuoi pingui oliveti
sono invidia al lontano stranier.'
Sono sempre I tuoi dolci vigneti
nuova fonte di vita e piacer.
Delle muse qui il mite sorriso,
qui il sapere ebbe culto ed onor.
A tuoi figli qui brilla sul viso

l'amistade che viene dal cor.
Istria Salve!
Istria salve! Ruggente procella
mai turbi il sereno tuo ciel,
ma di pace e di gioia la stella
a te splenda benigna e fedel.
Istria Salve!»

Danas u Istri imamo poznatu himnu koju je napisao Ivan Cukon³, a uglazbio Matko Brajša Rašan. Matko Brajša Rašan⁴ je bio glazbenik, etnomuzikolog i skladatelj. Skladao je veliki broj svjetovne i crkvene glazbe, a od iznimne je važnosti njegov pionirski rad na sakupljanju i melograflanju istarsko primorskih narodnih napjeva čakavskoga govornoga područja (Grakalić, Gortan-Carlin, Bader, 2019). Rođen je u Pićnu, a nakon završetka osnovne i srednje škole odlazi u Beč. Osnivao je razne zborove diljem Istre zbog očuvanja kulturne baštine. Bio je čuvar istarskog identiteta i kulture. Ostavio je neizbrisiv trag u kulturi, povijesti istarske glazbe i očuvanju tradicije. Himna "Krasna zemljo" je nastala kao himna Družbe svetog Ćirila i Metoda. Matko Brajša Rašan je, želeći skladati hrvatsku istarsku himnu napisao skladbu za muški zbor Predobri Bože, a napisao ju je u Buzetu 1890. godine. No, Predobri Bože kao istarska himna nije zaživjela, već se, kao takva, istaknula, prije spomenuta, himna Družbe sv. Ćirila i Metoda. Prvi zapis ove himne je napisan za solo glas i glasovir, a prvi put ju je otpjevala Brajšina kći Jelka. Himna je obrađena za mješoviti zbor i na repertoaru je zborova diljem Hrvatske, ali posebno se ističe u Istri. Himna odlikuje ljepotom prirode, slavljenjem života, ali i domoljubljem. Spoj je hrvatskog domoljubnog teksta i talijanskog izraza glazbe. Himnom vlada optimizam i sreća. Proglašena je 23.3.2002. godine službenom himnom Istarske županije.

Krasna zemljo

"Krasna zemljo, Istro mila
dome roda hrvatskog
Kud se ori pjesan vila,
s Učke tja do mora tvog.

Glas se čuje oko Raše,
čuje Mirna, Draga, Lim
Sve se diže što je naše
za rod gori srcem svim.

³ <https://istra.lzmk.hr/clanak/cukon-zuccon-ivan-ivo->

⁴ <https://istra.lzmk.hr/clanak/brajsa-rasan-matko>

Slava tebi Pazin - grade
koj' nam čuvaš rodni kraj
Divne li ste, oj Livade
nek' vas mine tuđi sjaj!

Sva se Istra širom budi
Pula, Buzet, Lošinj, Cres
Svud pomažu dobri ljudi
nauk žari kano krijes."

HIMNA

MJEŠOVITI ZBOR.
DRUŽBE SV. CIRILA I METODA ZA ISTRU.
SPJEVAO DR. ŽUKOČIĆ, UGLAZBIO MATKO BRUJŠA RAŠAN.

TEMPO DI MARČA.

Sop.
Ten.
Bas.

*Krasna zemljo, Širo mi-la, Dome rođa krovats-koj. Kuda se
O-ri pjesan vi-la. Sliče tja do mora zvog. Glas se ču-je o-ža
Pa-se Ču-je Ner-na, Draga, Lim. Sve se ču-je, što je na-se za rod
oko Raše Ču-je Ner-na Draga, Lim.*

Slika 4 Himna Istarske županije

4. PRIPRAVA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA

Planiranje i pripremanje izvođenja nastavnog sata, uvelike utječe na ostvarivanje ciljeva i zadataka nastave kao i na planirane ishode učenja. U nastavku, na primjeru nastavne jedinice „Tradicijska glazba Istre i hrvatskog primorja“ prikazat će se korištenje čakavskog narječja u odgojno-obrazovnom procesu pri organizaciji sata Glazbene kulture za 6. razred. Naglasak je stavljen na prepoznavanje čakavskog narječja, uz korištenje odabranih glazbenih primjera, istarske ljestvice, glazbalima karakterističnim za tradicijsku kulturu i vrijednostima zavičaja.

Muzička akademija u Puli

Odsjek za glazbenu pedagogiju

PRIPRAVA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOGA SATA

Tradicijska glazba Istre i Hrvatskog primorja

Pula, 2024.

Nastavni sat																	
Mentorica:		Izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin															
Komentorica:		Izv. prof. dr. sc. Dijana Drandić															
Nastavni predmet:		Glazbena kultura															
Odgojno-obrazovna ustanova i razred																	
Osnovna škola								Gimnazija				Osnovna glazbena škola					
Razredna nastava			Predmetna nastava					Gimnazija				Osnovna glazbena škola					
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Nastavno područje:		Slušanje i upoznavanje glazbe															
Nastavna cjelina:		Hrvatska tradicijska glazba															
Nastavna jedinica:		Tradicijska glazba Istre i Hrvatskog primorja															
Cilj obrade nastavne jedinice:		Pobliže upoznati učenike s čakavskim narječjem i njegovim glavnim značajkama, te poticaj na očuvanje i njegovanje kulturne baštine svoga kraja															
Korelacija s drugim predmetima/područjima:																	
Tip sata:		Obrada novog gradiva				Ponavljjanje				Vježbanje							

Ishodi učenja

ZNANJA (činjenična i teorijska) Učenik će:	Upoznati se sa sadržajem pjesme
	Usporediti pjesmu s drugim vrstama
	Upoznati se sa čakavskim narječjem
VJEŠTINE (spoznajne, psihomotorične, socijalne) Učenik će:	Zapamtiti i usvojiti pjevačke vještine
	Slušno prepoznati melodiju pjesme
	Izgraditi svoj način shvaćanja pjesme
SAMOSTALNOST Učenik će:	Iznositi i argumentirati vlastite stavove
	Samostalno odgovarati na pitanja
	Samostalno pjevati glazbene primjere
ODGOVORNOST Učenik će:	Pratiti upute profesora
	Odgovorno pristupiti radu
	Aktivno sudjelovati u nastavnom procesu

Načini vrjednovanja učeničkih postignuća:	Aktivnost učenika, vrednovanje aktivnosti i iznošenja vlastitih mišljenja, brzina usvajanja gradiva
Postupci motivacije učenika:	Razgovor, zadatci, postavljanje pitanja

Artikulacija nastavne jedinice

Etapa nastavnog sata i vremenska struktura	Učitelj:	Učenik:	Oblici rada	Nastavne metode	Nastavna sredstva i pomagala
Uvodni dio 10 min	Upoznaje učenike s čakavskim narječjem, razgovara, potiče komunikaciju	Odgovara na pitanja, rješava zadatke, pjeva, upjevava se	Frontalni rad	Metoda demonstracije, metoda razgovora	Laptop, projektor
Središnji dio 30 min	Pjeva, svira, razgovara, potiče komunikaciju, objašnjava	Pjeva, odgovara na pitanja, sluša, aktivno sudjeluje u nastavnom procesu	Frontalni rad	Metoda demonstracije, metoda razgovora	Laptop, projektor, klavir
Završni dio 5 min	Ponavlja gradivo, pojašnjava ako nešto nije jasno, ponavlja pjesmu, svira	Ponavlja gradivo, pjeva	Frontalni rad	Metoda demonstracije, metoda razgovora	Klavir, projektor, laptop

Razrada nastavnog sata po etapama

UVODNI DIO

Opis uvodnog dijela

U uvodnom dijelu sata upoznajem učenicima s čakavskim narječjem.

Nakon kratkog razgovora s učenicima, prikazujem im sliku gdje se sve priča čakavskim narječjem, te im kažem kako je čakavsko narječje jedno od triju narječja hrvatskog jezika uz štokavsko i kajkavsko narječje.

Potiče od upitne zamjenice ča, srodne zamjenici što u štokavskom narječju. Čakavski narječjem govori se u Istri, na hrvatskim otocima i uskom obalnom području Hrvatskog Primorja i Dalmacije. Čakavsko narječje možemo čuti i van Hrvatske; u Austriji, Mađarskoj, Sloveniji, Slovačkoj, pa čak i u SAD-u. Narječje je prije zauzimalo veći prostor nego danas. U 16. stoljeću cvate književnost na čakavskom narječju koji je tada bio književni jezik, u djelima renesansnih autora.

Ovo narječje ima 6 dijalekata, a to su: buzetski, sjevernočakavski, srednječakavski, jugozapadni istarski dijalekt, južnočakavski dijalekt i lastovski dijalekt.

Pitanja/upute

Od kuda dolazite? Znete li pričati čakavskim narječjem? Jeste li ga ikada čuli?

Što mislite, koliko imamo dijalekata u čakavskom narječju?

Poznajete li neke riječi na čakavskom narječju? Ako da, koje?

što prođemo općenito o čakavskom narječju, krećemo s upjevavanjem. Prvo izvodimo vježbe disanja da aktiviramo dijafragmu i učimo pravilo disat, a zatim prelazimo na vokalne-tehničke vježbe.

SREDIŠNJI DIO

Opis središnjeg dijela

U središnjem dijelu sata prelazimo na obradu pjesme *Protuleće* skladatelja Josipa Kaplana. Prvo slušamo djelo *Protuleće* u izvedbi dječjeg zbora Tratinčice (prilog 1., 00:00-1:01).

Josip Kaplan je bio skladatelj, zborovođa i glazbeni pedagog. Rođen je 1910. u Krškom, a umro je 1996. godine u Lovranu. Tata mu je omogućio poduku iz violine, a išao je u Državnu muzičku akademiju u Zagrebu. Glavni predmet mu je bio fagot koji je diplomirao na puhačkom odjelu Akademije. Dok je studirao, vodio je razne pjevačke zborove, a 1949. godine radi u Puli kao profesor glazbeno-teorijskih predmeta u Učiteljskoj školi „Viktor Car Emin“. 1951. godine bio je u osnivačima pulskog KUD-a Matko Brajša Rašan, te voditelj zborova. Zatim je otišao u Rijeku u Učiteljsku školu, te radi u novootvorenoj Pedagoškoj gimnaziji, a od 1964. do umirovljenja 1979. radi kao nastavnik u riječkoj glazbenoj školi „Ivan Matetić Ronjgov“.

Pitanja/upute

Sviđa li vam se ovo djelo? Jeste li čuli za skladatelja Josipa Kaplana?

Učenicima izvodim pjesmu uz klavir, a njima zadajem zadatak da pažljivo slušaju tekst i melodiju.

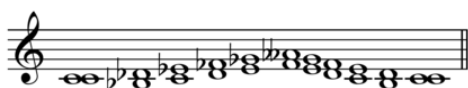
Nakon kratkog razgovora o pjesmi, zajedno s učenicima prolazim kroz tekst pjesme. Zatim učimo pjesmu na način da prvo izvodim dio pjesme ja, a učenici ponavljaju. Kada bi s obradom pjesme došli do kraja otpjevali bi pjesmu u cijelosti.

Vidjeli bi u kojem je tempu pjesma, te nakon toga bi uz zadani tempo i dinamiku izveli pjesmu.

Nakon što obradimo pjesmu *Protuleće*, gledamo razne video zapise o čakavskom narječju, pjesme na čakavskom narječju, instrumente, te razna društva.

Prvo gledamo i slušamo *Ča je more*, te učenicima ispričam o istarskoj ljestvici (prilog 2., 00:00-2:14).

Istarska ljestvica je niz od šest tonova. Ovdje ćemo prikazati kako izgleda dvoglasni niz čiju je zakonitost postavio skladatelj Ivan Matetić Ronjgov. Uvrštena je u UNESCO-v popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

Melodije u pjesmama su malog opsega, a pjevanje je dvoglasno, na tanko i debelo (na tanko = visoki registar, na debelo = niski registar glasa). Možemo često čuti eutralnog sadržaja, na primjer: trajna, nina, nena, te tarankanje (ta-na-na, ta-ra-ran).

Glazbala koja se koriste su *sopile (sopile)*, *roženice*, *mih*, *trieština* i svirački sastav *gunjci*. Sopile i roženice se uvijek sviraju u paru, kao vela i mala. *Sopile* se „sopu“ na Krku i Vinodolu, a *roženice* i *šurle* u Istri (prilog 3., 00:00-00:53).

Sviđa li vam se pjesma? O čemu se pjeva u pjesmi?

Želi netko izvesti pjesmu sam ili u paru?

Jeste li čuli za istarsku ljestvicu?

Kakav je zvuk roženica? Kakvog su oblika?

Mih je puhaće glazbalo koje se svira u Istri i na otocima kao pratnja plesu.

Trieština je vrsta dijatonske harmonike koja ima botune s lijeve i desne strane. Svira se tako da se na jednom botuniću izvode dva tona (prilog 4., 00:00-1:29). Kod povlačenja harmonika svira jedan ton, a kod stiskanja mijeha, drugi.

Gunjci su najpoznatiji sastav u sjevernoj i sjeverozapadnoj Istri, sastavljen od violinei bajsja. Mogu im se pridružiti klarinet, harmonika i neka druga glazbala (prilog 5., 00:00-1:05).

Osim instrumenata imamo i ples. Balun je najpoznatiji istarski ples koji se izvodi izmjenično plešući u kolu i parovima s karakterističnim prebiranjem nogama. Ples prate šurle, mih, te ako nema instrumenata tarankanje. Još su poznati tanac, novljansko kolo, potresuljka i drugi (prilog 6., 00:00-2:00).

Jeste li ikada vidjeli mih? Što mislite od čega je napravljen?

Gdje najčešće susrećemo trieštinu? Koja je razlika između trieštine i drugih vrsta harmonika?

Jeste li već vidjeli ovakav sastav?

Što mislite, plešu li ljudi danas? jesu li u prošlosti plesali više?

ZAVRŠNI DIO

Opis završnog dijela	Pitanja/upute
<p>U završnom dijelu propitujem stavove učenika o čakavskom narječju, pjesmama na čakavskom narječju i folklornim elementima čakavskog područja.</p> <p>Nakon razgovara ponovili bi pjesmu <i>Protuleće</i> i pjesmom priveli sat kraju.</p>	<p><i>Kakav je vaš odnos prema čakavskom narječju? Sviđa li vam se čakavsko narječje? Što ste naučili? Želite li se dodatno educirati o čakavskom narječju? Jesu li vam zanimljive pjesme u udžbenicima ili bi htjeli neke nove?</i></p>

Plan ploče

Tradicijska glazba Istre i Hrvatskog primorja Čakavsko narječje

- Upitna zamjenica ča, srodne zamjenici što - štokavsko narječje
- Govori se u Istri, na hrvatskim otocima i uskom obalnom području Hrvatskog Primorja i Dalmacije
- Izvan Hrvatske može ga se čuti u: Austriji, Mađarskoj, Sloveniji, Slovačkoj, SAD-u
- Ovo narječje ima 6 dijalekata: buzetski, sjevernočakavski, srednječakavski, jugozapadni istarski dijalekt, južnočakavski dijalekt i lastovski dijalekt
- Josip Kaplan - skladatelj, zborovođa i glazbeni pedagog
- Istarska ljestvica – Ivan Matetić Ronjgov, 6-tonska ljestvica
- Glazbala koja se koriste su sopele (sopile), roženice, mih, trieština i svirački sastav gunjci

Prilozi

Slušni primjeri		
Rb.	Poveznica snimke/naziv CD-a i broj snimke	Minutaža
1.	https://youtu.be/Fe-p2tdP_50?si=Guy9qKwxtoFZEE8K	00:00-1:01
2.	https://youtu.be/7LqmYhylG_U?si=P-oUN_YPRcLE8lJB	00:00-2:14
3.	https://youtu.be/fyqOk7rJ1Vc?si=ZW0Ub5WkvxRGxOLS	00:00-00:53
4.	https://youtu.be/aUCI8YogaxI?si=pmYHdGhodLWfx3p-	00:00-00:00-1:29
5.	https://youtu.be/wAiIw4iGgtw?si=9LEhOJpojgr3HqaZ	00:00-1:05
6.	https://youtu.be/PPObMwyNrQ8?si=adyX70_jVtrVpTlC	00:00-2:00

Ostali prilozi (fotografije, notni zapisi, nastavni materijali i sl.)

Popis korištene literature:

Banov, N., Brđanović, D., Frančišković, S., Ivančić, S., Kirchmayer Bilić, E., Martinović, A., Novosel, D., Pehar, T. (2020). *Allegro 6: udžbenik glazbene kulture u šestom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.

Duraković, L. (2005). *Istarska enciklopedija. Josip Kaplan*. Dostupno na: <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/1370/kaplan-josip> (3.4.2024.)

5. METODOLOGIJA

U nastavku rada, kako bi se dodatno vrednovalo čakavsko narječje, provedeno je istraživanje o korištenju čakavskog narječja kao kulturne baštine i očuvanja tradicije i identiteta.

Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je bio preispitati stavove i mišljenja o poznavanju i korištenju čakavskog narječja i vrijednostima tradicijske kulture u nastavi Glazbene kulture

Uzorak istraživanja

Uzorak istraživanja su studenti četiri prijediplomska i diplomatska studijska smjera: Glazbene pedagogije, Klavira, Klasične harmonike i Solo pjevanja s Muzičke akademije u Puli, te učitelji Glazbene kulture osnovnih škola iz Istarske županije. U istraživanju je sudjelovalo 47 studenata i 28 učitelja.

Instrument i postupak istraživanja

Istraživanje je provedeno i sastavljeno preko *Google obrasca*. Anketa se sastojala od dva dijela. Prvi dio sastavljen je od pitanja o dobi studenta ili učitelja, smjera na fakultetu, spolu, dodatnom educiranju i znanju čakavskog narječja, sviraju li netko neki tradicijski instrument, ako da koji je to, a drugi dio upitnika je bio sastavljen od 16 tvrdnji. Ovim tvrdnjama se ispitivao stav učitelja i studenata o čakavskom narječju. Ispitalo se koliko su studenti i učitelji upoznati s čakavskim narječjem, koristi li se u nastavi ili se dodatno educira. Ovih 16 tvrdnji studenti i učitelji su procjenjivali svoje stavove na skali procjene Likertovoga tipa:

1. Uopće se ne slažem
2. Uglavnom se ne slažem
3. Ne mogu se odlučiti
4. Uglavnom se slažem
5. U potpunosti se slažem

Istraživanje je bilo anonimno i provedeno online preko Google forms poveznice.

Svim zainteresiranim sudionicima koji su pristupili rješavanju ankete bilo je objašnjeno koji je cilj istraživanja i u koju svrhu se provodi anketiranje.

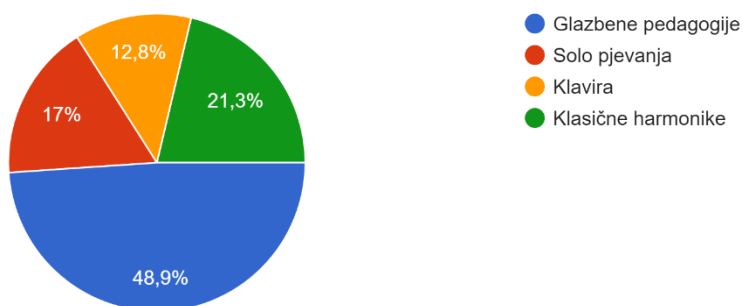
6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA STUDENATA

Prva podskala sastojala se od 8 pitanja koja su se odnosila na:

1. Smjer
2. Godina studija
3. Pohađao/la sam školu gdje smo svi pričali čakavskim narječjem
4. Dodatno sam se educirao/la o tradiciji i kulturi Hrvatskog primorja
5. Član/-ica sam nekog zbora, KUD-a, sastava
6. Sviram neki tradicijski instrument
7. Pjevam pjesme na čakavkom narječju
8. Ako je odgovor da, koji tradicijski instrument svirate

Od sveukupnog broja ispitanika 48.9% bilo je studenata Glazbene pedagogije, 17% studenata Solo pjevanja, 12,8% studenata klavira i 21,3% studenata Klasične harmonike. (Grafikon 1).

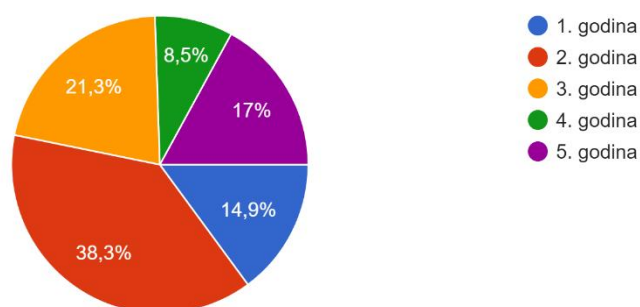
Student sam
47 odgovora

Grafikon 1. Smjer

Grafikon 2. nam pokazuje da prvu godinu studija anketiranih studenata imamo 14,9%, s druge godinu studija 38,3%, s treće godine 21,3%, četvrte 8,5% i s pete godine 14,9% studenata.

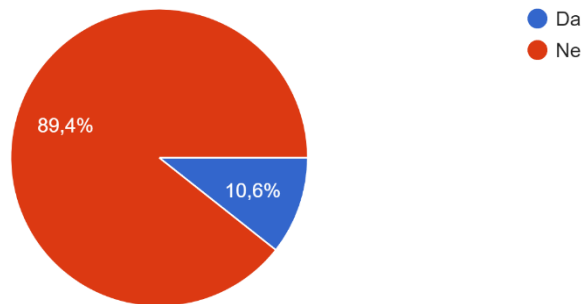
Godina studija
47 odgovora

Grafikon 2. Godina studija

Treći grafikon nam prikazuje da čak 89,4% studenata nije pohađalo školu u kojoj se priča čakavskim narječjem, dok je samo 10,6% studenata pohađalo školu u kojoj se pričalo čakavskim narječjem. (Grafikon 3.).

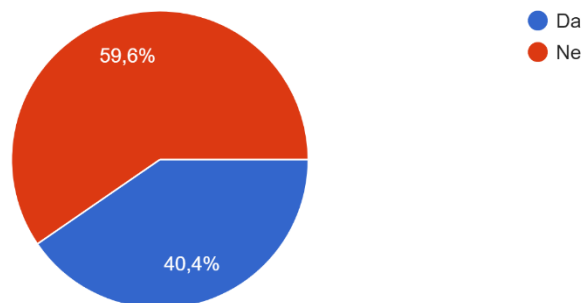
Pohađao sam školu gdje smo svi pričali čakavski
47 odgovora

Grafikon 3. Pohađao/la sam školu gdje smo svi pričali čakavskim narječjem

Grafikonu 4. nam prikazuje da su se studenti dodatno educirali o čakavskom narječju što je zanimljiv podatak. 40,4% studenata se dodatno educiralo, a nešto malo veći postotak 59,6% studenata se nije dodatno educiralo. Razlog dodatnog educiranja je vrlo vjerojatno bio zbog preseljenja, društva, posla ili zanimanja za čakavsko narječje.

Dodatno sam se educirao/la o tradiciji i kulturi Istre i Hrvatskog primorja
47 odgovora

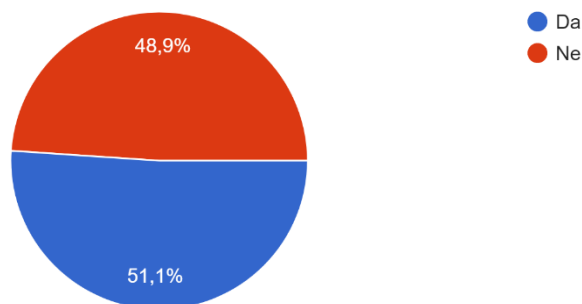

Grafikon 4. Dodatno sam se educirao/da o tradiciji i kulturi Hrvatskog primorja

U Grafikonu 5. možemo uočiti skoro pa podjednak postotak. 51,1% studenata je član ili članica nekog KUD-a ili sastava, a 48,9% studenata nije aktivno niti u jednom ovakvom društvu.

Član sam nekog zbora, KUD-a, sastava

47 odgovora

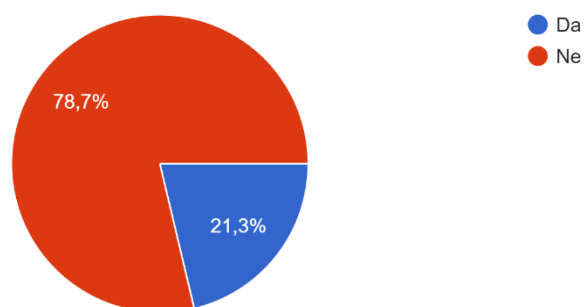

Grafikon 5. Član/-ica sam nekog zbora, KUD-a, sastava

Većina studenata ne svira niti jedan tradicijski instrument. 78,7% studenata ne svira, dok 21,3% ispitanih studenata svira neki tradicijski instrument. (Grafikon 6.).

Sviram tradicijski instrument

47 odgovora

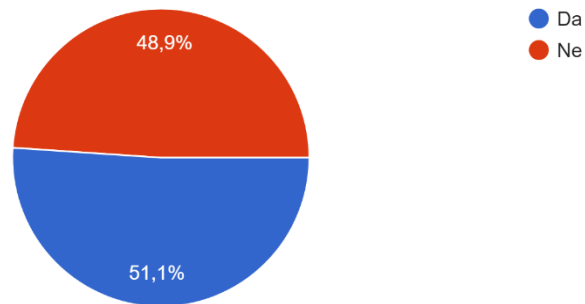

Grafikon 6. Sviram neki tradicijski instrument

Iako većina ne svira niti jedan tradicijski instrument 51,1% studenata pjeva pjesme na

čakavskom narječju. 48,9% studenata ne pjeva pjesme na čakavskom narječju. Razlozi zbog kojih se ne pjeva na čakavskom narječju jest njegovanje drugih narječja s područja od kuda dolaze studenti. (Grafikon 7.).

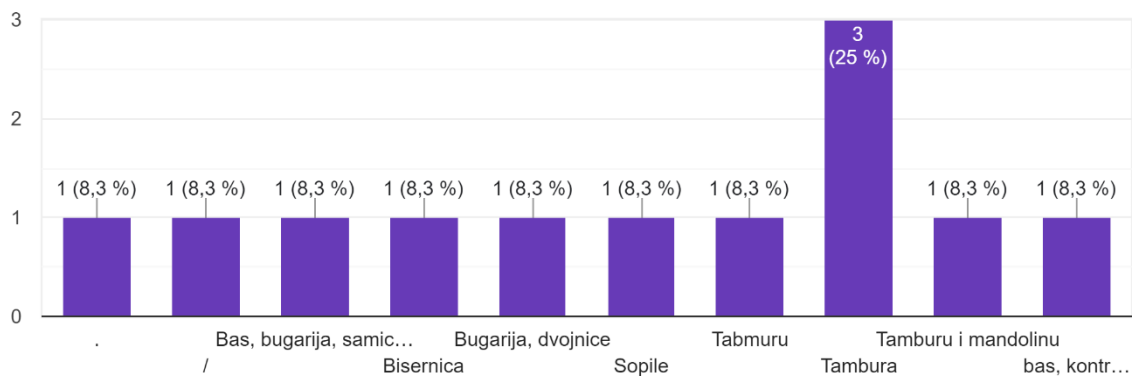
Pjevam pjesme na čakavskom narječju
47 odgovora

Grafikon 7. Pjevam pjesme na čakavskom narječju

U ovom Grafikonu (Grafikon 8.) možemo vidjeti da studenti sviraju razne tradicijske instrumente. Neki od instrumenata su: bas, bugarija, dvojnice, sopile, tambura, mandolina, bisernica i drugo.

Ako da, koji tradicijski instrument svirate?
12 odgovora

Grafikon 8. Ako je odgovor da, koji tradicijski instrument svirate?

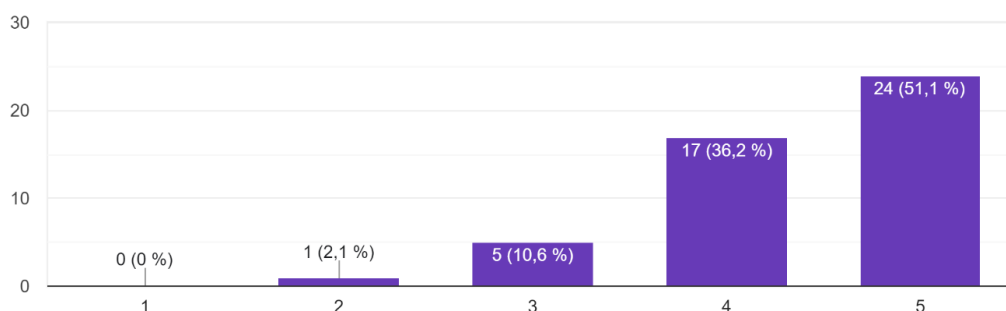
Druga pod skala sastojala se od 16 tvrdnji:

- 1- Čakavsko narječje u nastavi glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture
- 2- Učitelji glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama
- 3- Učitelji glazbene kulture su upoznati sa čakavskim narječjem i pjesmama koje se obrađuju na nastavi
- 4- Učenici na nastavi glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju
- 5- Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika
- 6- Svaki učitelj glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture
- 7- Učitelji glazbene kulture na izornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju
- 8- Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće
- 9- Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike s zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente
- 10- Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji
- 11- Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje
- 12- Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima
- 13- Učenici se u nastavi glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Hrvatskog primorja
- 14- Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju
- 15- Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru
- 16- Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine

Prva tvrdnja od ukupnih 16 tvrdnji, *Čakavsko narječje u nastavi glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture* nam prikazuje da su 24 ispitanika (51,1%) rekla da se u potpunosti slažu oko razvoja pozitivnih stavova prema čakavskom narječju, 17 ispitanika (36,2%) se uglavnom slaže, a 5 ispitanika (10,2%) se ne može odlučiti i 1 ispitanik (2,1%) se uglavnom ne slaže (Grafikon 9.).

Čakavsko narječje u nastavi Glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture

47 odgovora

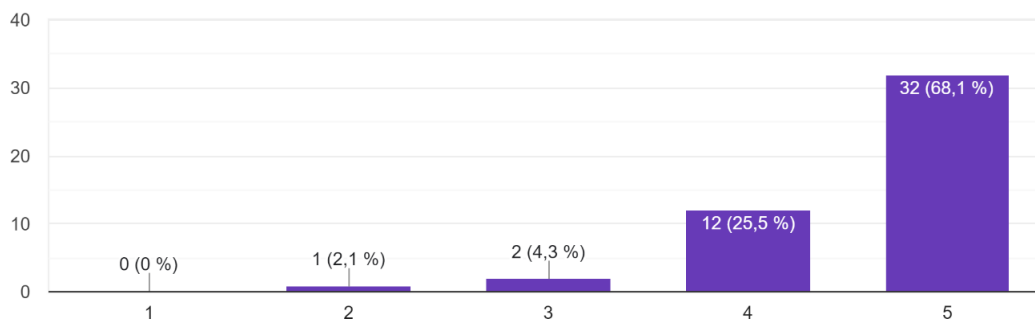

Grafikon 9. Čakavsko narječje u nastavi glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture

Prema Grafikonu 10. *Učitelji glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama* 32 ispitanika (68,1%) se u potpunosti slaže, 12 ispitanika (25,5%) se uglavnom slaže, 2 ispitanika (4,3%) se ne može odlučiti, a 1 ispitanik (2,1%) uglavnom ne slaže.

Učitelji Glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama

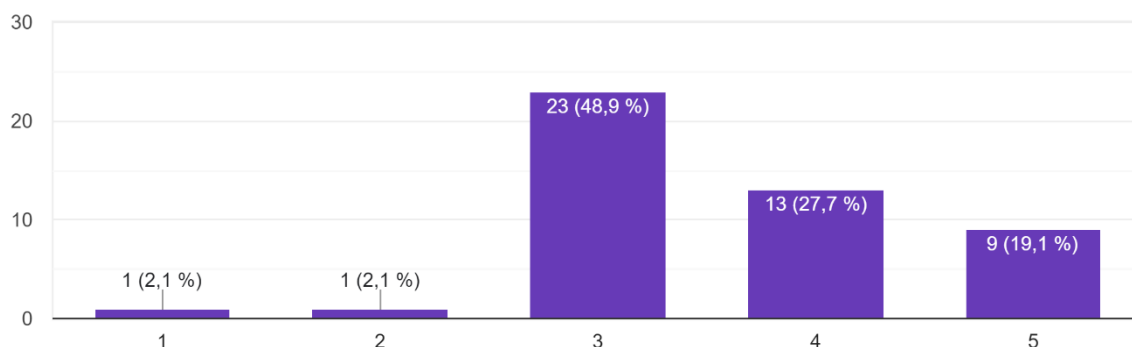
47 odgovora

Grafikon 10. Učitelji glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama

U trećoj tvrdnji (Grafikon 11.) *Učitelji glazbene kulture su upoznati sa čakavskim narječjem i pjesmama koje se obrađuju na nastavi* 9 ispitanika (19,1%) se u potpunosti slaže, 13 ispitanika (27,7%) se uglavnom slaže, 23 ispitanika (48,9%) se ne može odlučiti, 1 ispitanik (2,1%) se uglavnom ne slaže i 1 ispitanik (2,1%) se uopće ne slaže.

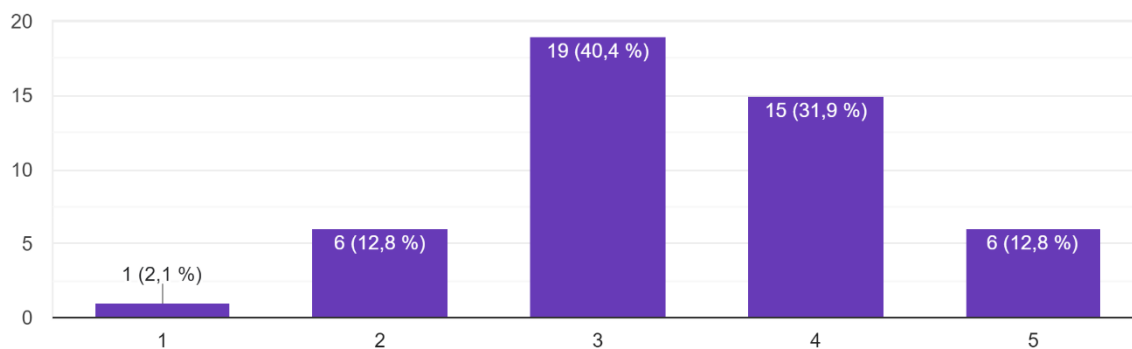
Učitelji Glazbene kulture su upoznati sa čakavskim narječjem i pjesmama koje se obrađuju na nastavi
47 odgovora

Grafikon 11. Učitelji glazbene kulture su upoznati sa čakavskim narječjem i pjesmama koje se obrađuju na nastavi

Učenici na nastavi glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju (Grafikon 12.) 6 ispitanika (12,8%) se u potpunosti slaže, 15 ispitanika (31,9%) se uglavnom slaže, 19 ispitanika (40,4%) se ne može odlučiti, 6 ispitanika (12,8%) se uglavnom ne slaže, a 1 ispitanik (2,1%) uopće se ne slaže.

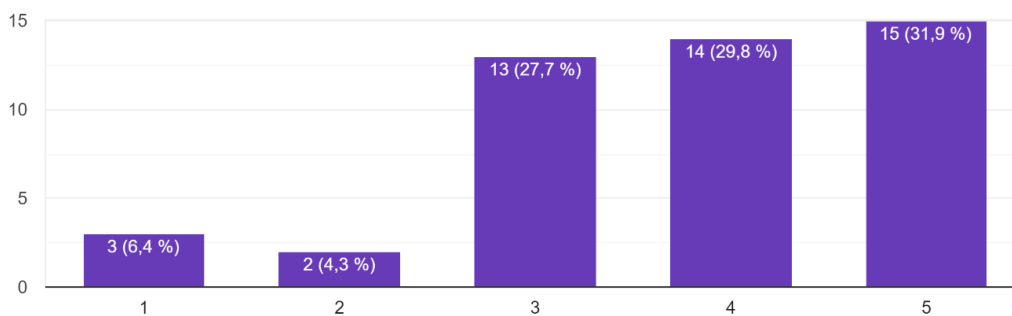
Učenici na nastavi Glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju
47 odgovora

Grafikon 12. Učenici na nastavi glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju

Peta tvrdnja *Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika* 15 ispitanika (31,9%) se u potpunosti slaže, 14 ispitanika (29,8%) se uglavnom slaže, a 13 ispitanika (27,7%) se ne može odlučiti, 2 ispitanika (4,3%) se uglavnom ne slažu i 3 ispitanika (6,4%) se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom. (Grafikon 13.).

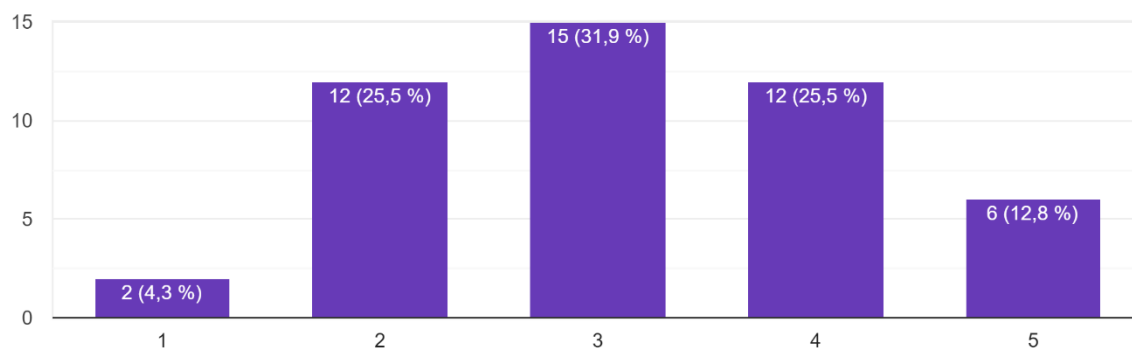
Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika
47 odgovora

Grafikon 13. Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika

U sljedećoj tvrdnji *Svaki učitelj glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture* 6 ispitanika (12,8%) se u potpunosti slaže, 12 ispitanika (25,5%) se uglavnom slaže s tvrdnjom, 15 ispitanika (31,9%) se ne može odlučiti, 12 ispitanika (25,5%) se uglavnom ne slaže s tvrdnjom i 2 ispitanika (4,3%) se uopće ne slažu s tvrdnjom (Grafikon 14.).

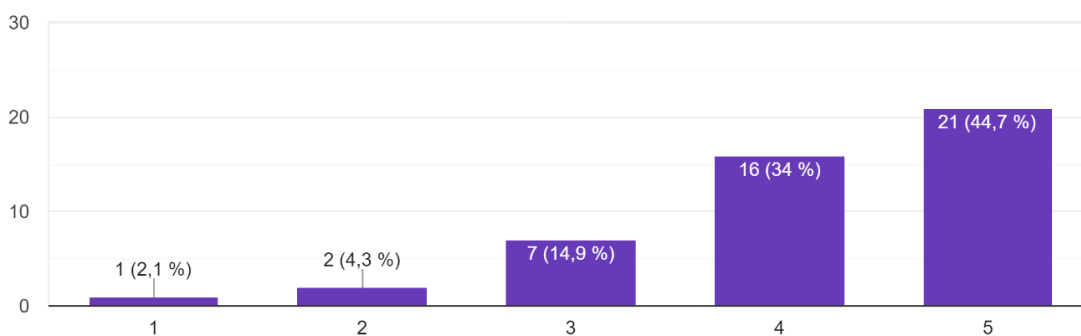
Svaki učitelj Glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture
47 odgovora

Grafikon 14. Svaki učitelje glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture

Sedma tvrdnja prema Grafikonu 15. *Učitelji glazbene kulture na izornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju* 1 ispitanik (2,1%) se uopće ne slaže, 2 ispitanika (4,3%) se uglavnom ne slaže, 7 ispitanika (14,9%) se ne može odlučiti, 16 ispitanika (34%) se uglavnom slaže, a 21 ispitanik (44,7%) se u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom.

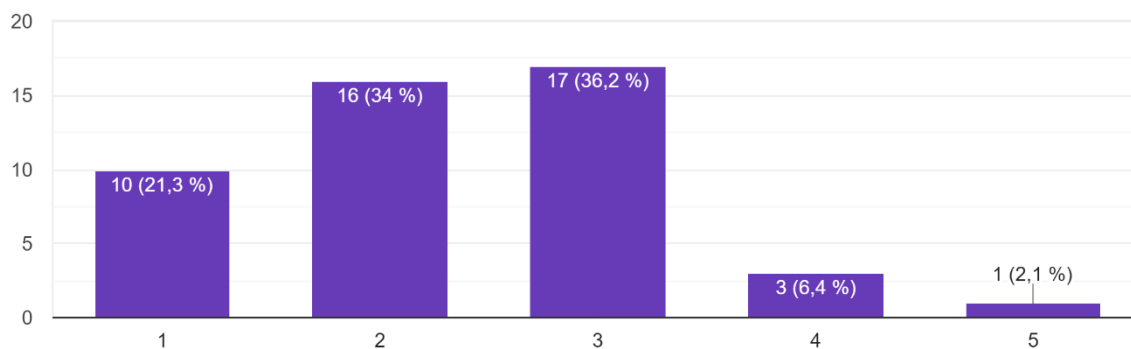
Učitelji Glazbene kulture na izornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju
47 odgovora

Grafikon 15. *Učitelji glazbene kulture na izornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju*

Grafikon 16. prema tvrdnji *Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće*: 1 ispitanik (2,1%) tvrdi kako se uglavnom slaže s ovom tvrdnjom, 3 ispitanika (6,4%) se uglavnom slaže s ovom tvrdnjom, 17 ispitanika (36,2%) se ne može odlučiti, 16 ispitanika (34%) se uglavnom ne slaže, a 10 ispitanika (21,3%) se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom.

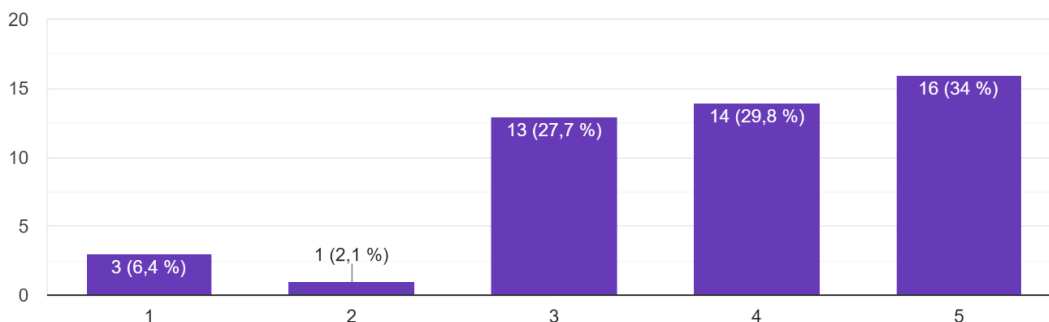
Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće
47 odgovora

Grafikon 16. *Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće*

Grafikon 17. *Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike s zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente* 1 ispitanik (6,4%) se u potpunosti ne slaže, 1 ispitanik (2,1%) se uglavnom se ne slaže, 13 ispitanika (27,7%) se ne može odlučiti, 14 ispitanika (29,8%) se uglavnom slaže, a 16 ispitanika (34%) se u potpunosti slaže.

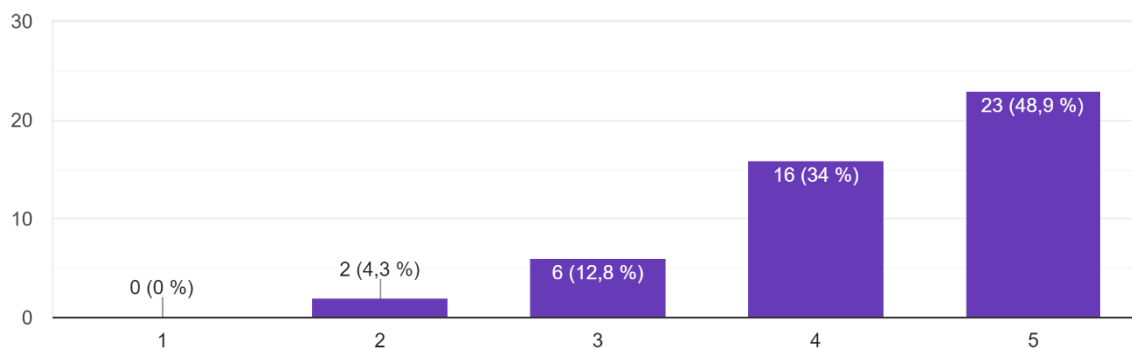
Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike s zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente
47 odgovora

Grafikon 17. *Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike s zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente*

U desetoj tvrdnji *Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji* 23 ispitanika (48,9%) se u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom, 16 ispitanika (34%) se uglavnom slaže, 6 ispitanika (12,8%) se ne može odlučiti, dok se 2 ispitanika (4,3%) uglavnom se slažu s ovom tvrdnjom (Grafikon 18.).

Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji
47 odgovora

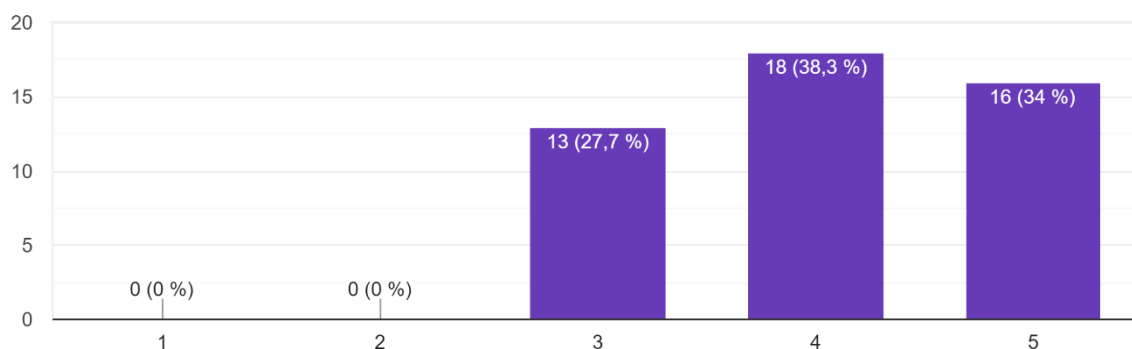

Grafikon 18. *Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji*

Jedanaesta tvrdnja (Grafikon 19.) nam prikazuje da *Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje*. 16 ispitanika (34%) se u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom, 18 ispitanika (38,3%) se uglavnom slaže s ovom tvrdnjom, 13 ispitanika (27,7%) se ne može odlučiti.

Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje

47 odgovora

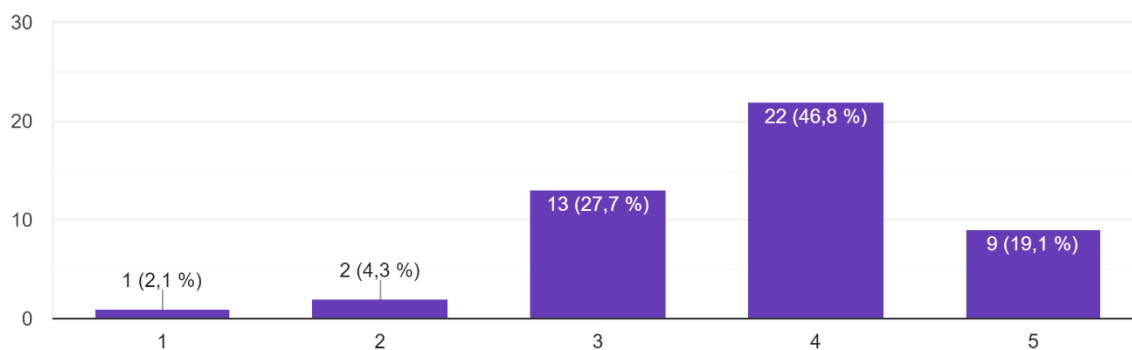

Grafikon 19. Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje

Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima 9 ispitanika (19,1%) se u potpunosti slaže, 22 ispitanika (46,8%) uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, 13 ispitanika (27,7%) se ne može odlučiti, 2 ispitanika (4,3%) se uglavnom ne slaže, te 1 ispitanik (2,1%) se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom (Grafikon 20.).

Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima

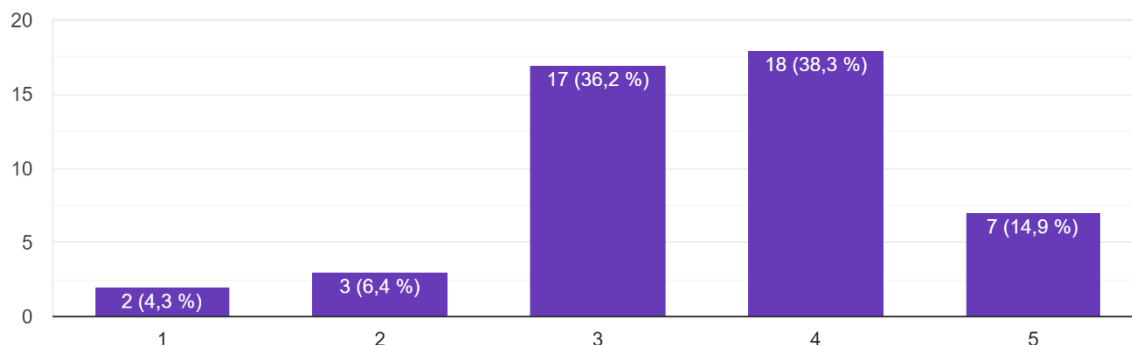
47 odgovora

Grafikon 20. Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima

Trinaesta tvrdnja *Učenici se u nastavi glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Hrvatskog primorja* nam pokazuje da se čak 17 ispitanika (36,2%) ne može odlučiti, 18 ispitanika (38,3%) ne uglavnom slaže, 7 ispitanika (14,9%) se u potpunosti slaže, 3 ispitanika (6,4%) se uglavnom ne slaže, te 2 ispitanika (4,3%) se uopće ne slaže (Grafikon 21.).

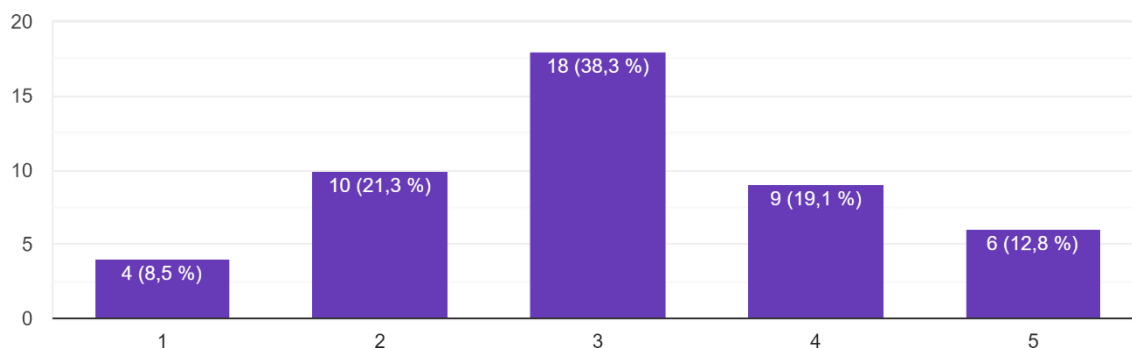
Učenici se u nastavi Glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Istre i Hrvatskog primorja
47 odgovora

Grafikon 21. Učenici se u nastavi glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Hrvatskog primorja

Prema Grafikonu 22. *Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju* 6 ispitanika (12,8%) se u potpunosti slaže, 9 ispitanika (19,1%) se uglavnom slaže, 18 ispitanika (38,3%) se ne može odlučiti, 10 ispitanika (21,3%) se uglavnom ne slaže, te 4 ispitanika (8,5%) se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom.

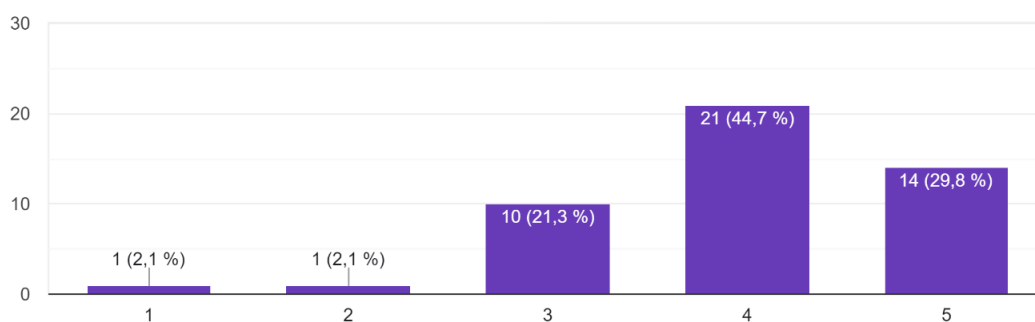
Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju
47 odgovora

Grafikon 22. Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju

U sljedećoj tvrdnji *Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru* 1 ispitanik (2,1%) se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom, 1 ispitanik (2,1%) se uglavnom ne slaže, 10 ispitanika (21,3%) se ne može odlučiti, 21 ispitanik (44,7%) se uglavnom slaže i 14 ispitanika (29,8%) se u potpunosti slaže (Grafikon 23.).

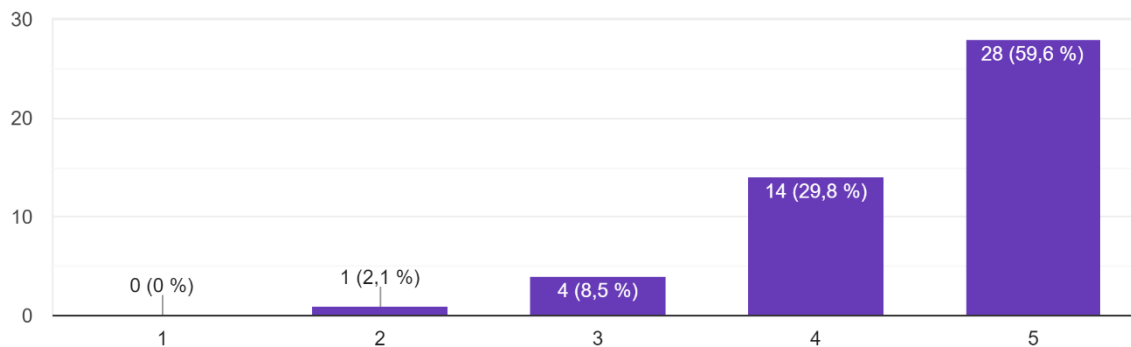
Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru
47 odgovora

Grafikon 23. *Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru*

U šesnaestoj, posljednjoj tvrdnji *Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine* 28 ispitanika (59,6%) se u potpunosti slaže, 14 ispitanika (29,8%) se uglavnom slaže, 4 ispitanika (8,5%) se ne može odlučiti, a 1 ispitanik (3,2%) se uglavnom ne slaže s ovom tvrdnjom (Grafikon 24.).

Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine
47 odgovora

Grafikon 24. *Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine*

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA UČITELJA GLAZBENE KULTURE ISTARSKE ŽUPANIJE

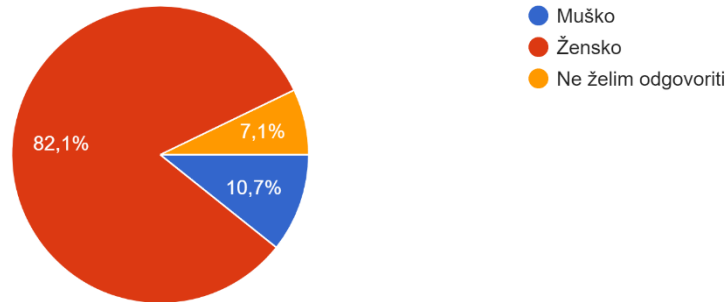
Nakon provedene ankete sa studentima, provedena je anketa s učiteljima Glazbene kulture iz Istarske županije. U Istarskoj županiji imam 48 osnovnih (matičnih) škola i 62 područne škole.

Prva podskala sastojala se od 10 pitanja koja su se odnosila na:

1. Naziv obrazovne institucije
2. Grad
3. Spol
4. Dob
5. Pohađao/la sam školu gdje smo svi pričali čakavskim narječjem
6. Dodatno sam se educirao/la o tradiciji i kulturi Hrvatskog primorja
7. Član/-ica sam nekog zbora, KUD-a, sastava
8. Sviram neki tradicijski instrument
9. Ako je odgovor da, koji tradicijski instrument svirate
10. Pjevam pjesme na čakavkom narječju

Od 28 odgovora u provedenom istraživanju učitelja glazbene kulture ženskog spola je 82,1%, muškog spola 10,7%, a 7,1% ispitanika ne želi odgovoriti (Grafikon 25).

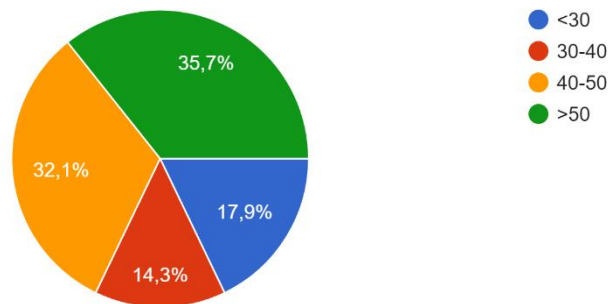
Spol
28 odgovora

Grafikon 25. Spol

U Grafikon 26. možemo vidjeti da je najzastupljenija dob učitelja u školama iznad 50 godina 35,7% i između 40 i 50 godina 32,1%. Učitelja između 30 i 40 godina imamo 14,3%, a mlađih od 30 godina imamo 17,9%.

Dob
28 odgovora

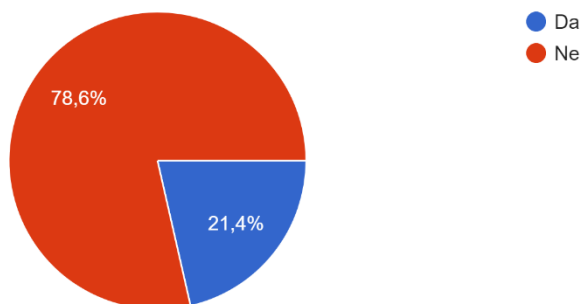

Grafikon 26. Dob

78,6% učitelja nije pohađalo školu u kojoj se priča čakavskim narječjem, dok je 21,4% učitelja pohađalo školu u kojoj se pričalo čakavskim narječjem. (Grafikon 27.).

Pohađao/la sam školu gdje smo svi pričali čakavskim narječjem

28 odgovora

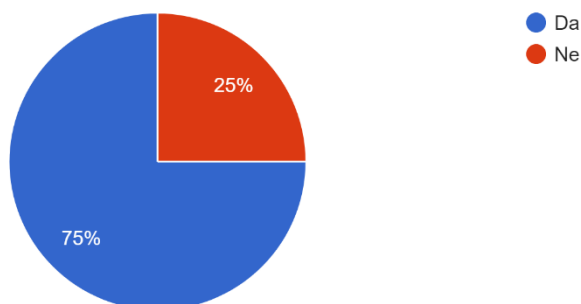

Grafikon 27. Pohađao/la sam školu gdje smo svi pričali čakavskim narječjem

U Grafikonu 28. vidimo da su se učitelji dodatno educirali o čakavskom narječju što je vrlo korisno i dobro za učenike. 25% učitelja se nije dodatno educiralo, a čak 75% učitelja se dodatno educiralo. Razlog dodatnog educiranja za razliku kod studenata je vjerojatno bio zbog posla, zanimanja za čakavsko narječje ili odrastanja u takvoj zajednici.

Dodatno sam se educirao/la o tradiciji i kulturi Istre i Hrvatskog primorja

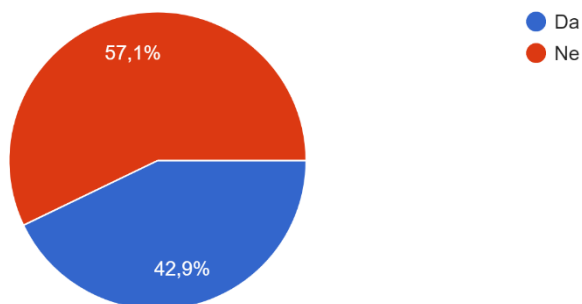
28 odgovora

Grafikon 28. Dodatno sam se educirao/la o tradiciji i kulturi Hrvatskog primorja

U Grafikonu 29. imamo 42,9% učitelja koji su članovi nekog zbora, KUD-a, sastava, a 57,1% učitelja nije aktivno u ovakvim društvima.

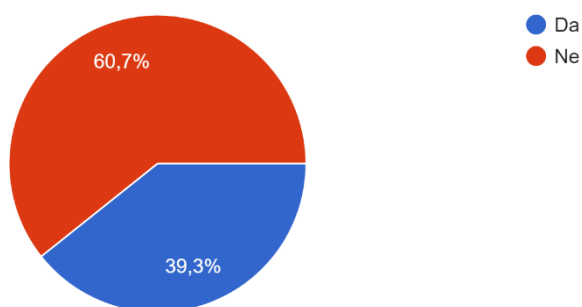
Član/-ica sam nekog zbora, KUD-a, sastava
28 odgovora

Grafikon 29. Član/-ica sam nekog zbora, KUD-a, sastava

Zanimljiv podatak je da čak 60,7% učitelja ne svira niti jedan tradicijski instrument, a 39,3% učitelja svira neki tradicijski instrument (Grafikon 30.).

Sviram neki tradicijski instrument
28 odgovora

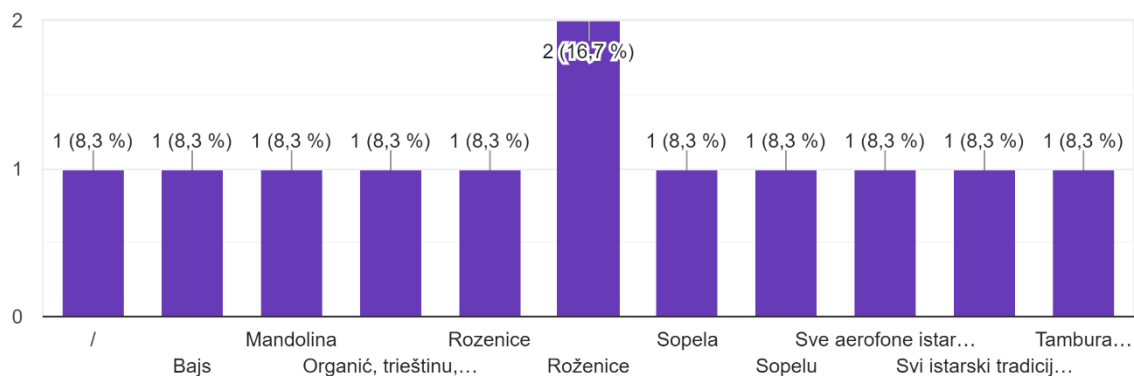

Grafikon 30. Sviram neki tradicijski instrument

U Grafikonu 31. vidimo učitelje koji sviraju razne tradicijske instrumente, kao što su: bajs, mandolina, organić, roženice, sopele, tambure i tako dalje.

Ako je odgovor da, koji tradicijski instrument svirate?

12 odgovora

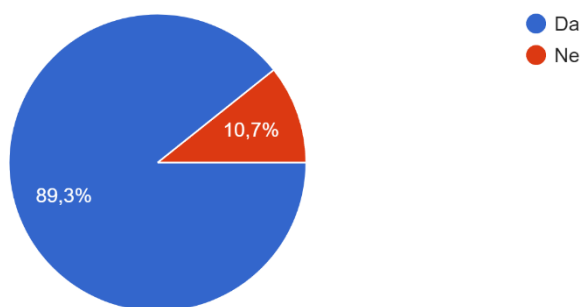

Grafikon 31. Ako je odgovor da, koji tradicijski instrument svirate?

Na pitanje o pjevanju na čakavskom narječju 89,3% učitelja pjeva pjesme na čakavskom narječju, a samo 10,7% ne pjeva pjesme na čakavskom narječju. Ovo je zanimljiv podatak koji se mogao i očekivati jer ako učitelji dolaze iz istarskog područja odrasli su uz glazbu na čakavskom narječju (Grafikon 32.).

Pjevam pjesme na čakavskom narječju

28 odgovora

Grafikon 32. Pjevam pjesme na čakavskom narječju

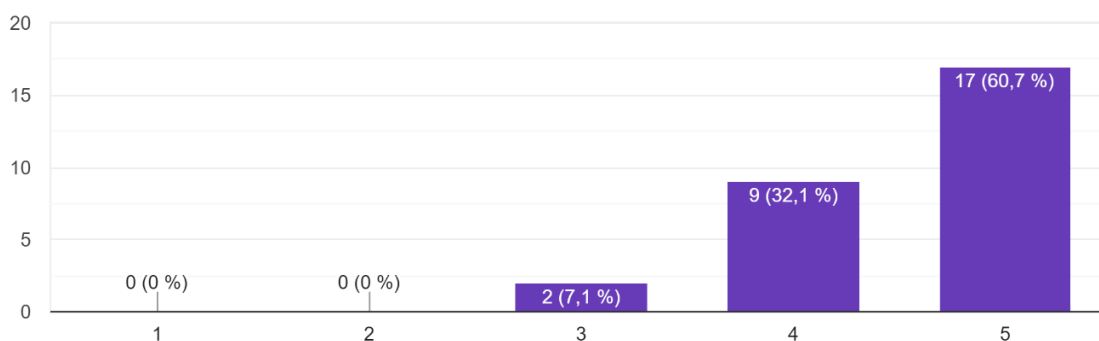
Druga pod skala sastojala se od 16 tvrdnji koje su identične kao za prvu anketu:

- 1- Čakavsko narječje u nastavi glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture
- 2- Učitelji glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama
- 3- Učitelji glazbene kulture su upoznati sa čakavskim narječjem i pjesmama koje se obrađuju na nastavi
- 4- Učenici na nastavi glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju
- 5- Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika
- 6- Svaki učitelj glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture
- 7- Učitelji glazbene kulture na izornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju
- 8- Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće
- 9- Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike s zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente
- 10- Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji
- 11- Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje
- 12- Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima
- 13- Učenici se u nastavi glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Hrvatskog primorja
- 14- Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju
- 15- Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru
- 16- Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine

Rezultati prema Grafikonu 33. Čakavsko narječje u nastavi Glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture prikazuju da 60,7% ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom, 32,1% ispitanika se uglavnom slaže s tvrdnjom, a 7,1% ispitanika se ne može odlučiti.

Čakavsko narječje u nastavi Glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture

28 odgovora

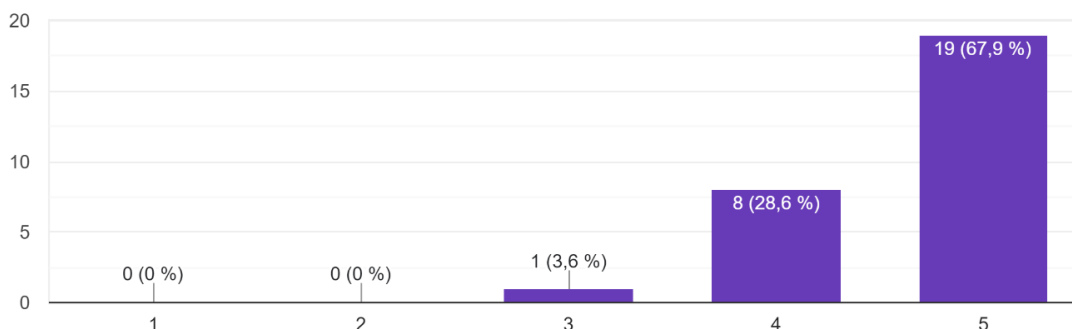

Grafikon 33. Čakavsko narječje u nastavi Glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture

U sljedećoj tvrdnji *Učitelji Glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama* 3,6% ispitanika se ne može odlučiti, 28,6% ispitanika se uglavnom slaže, a čak 67,9% ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 34.).

Učitelji Glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama

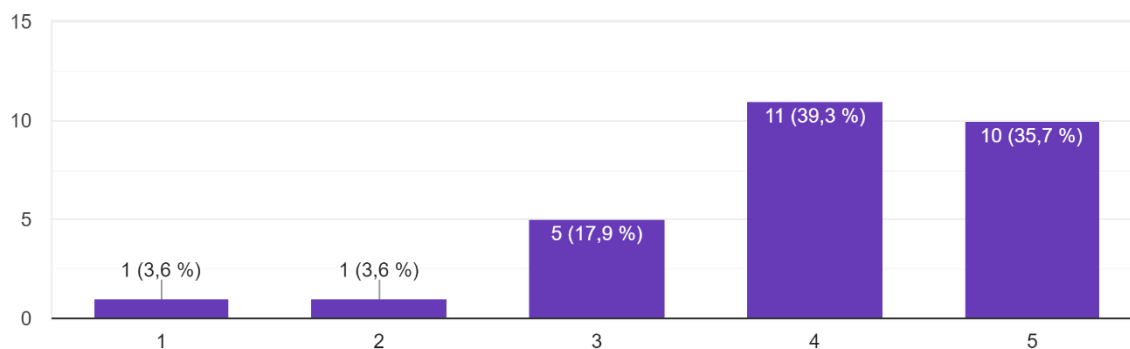
28 odgovora

Grafikon 34. Učitelji Glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli

Učitelji Glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju (Grafikon 35.) 1 ispitanik (3,6%) se uopće ne slaže, 1 ispitanik (3,6%) se uglavnom ne slaže, 5 ispitanika (17,9%) se ne može odlučiti, 11 ispitanika (39,3%) se uglavnom slaže, a 10 ispitanika (35,7%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom.

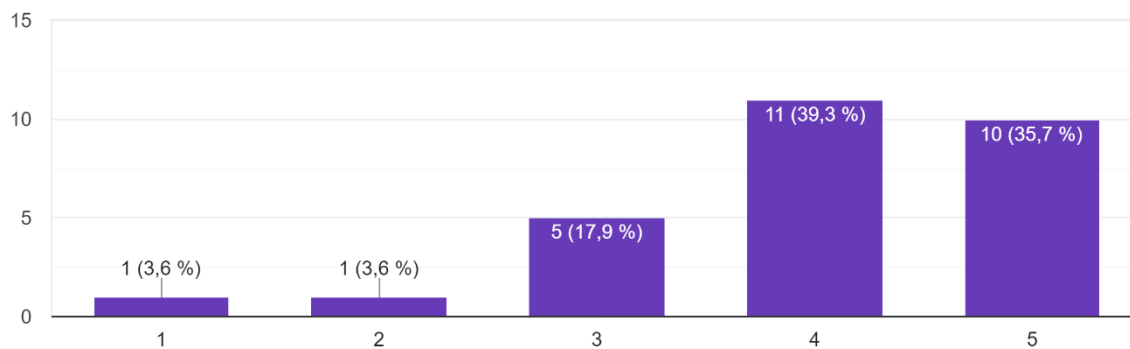
Učenici na nastavi Glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju
28 odgovora

Grafikon 35. *Učitelji Glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju*

U četvrtoj tvrdnji *Učenici na nastavi Glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju* 1 ispitanik se u potpunosti ne slaže, 1 ispitanik se uglavnom ne slaže, 5 ispitanika se ne može odlučiti, 11 ispitanika se uglavnom slaže, a 10 ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 36.).

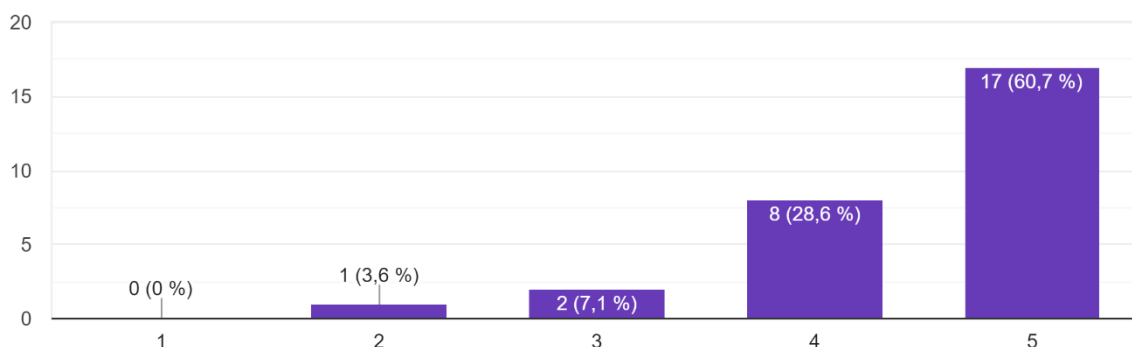
Učenici na nastavi Glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju
28 odgovora

Grafikon 36. *Učenici na nastavi Glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju*

U ovoj tvrdnji *Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika* prema Grafikonu 37. 3,6% ispitanika uglavnom se ne slaže, 7,1% se ne može odlučiti, 28,6% se uglavnom slaže, a 60,7% ispitanika se u potpunosti slaže.

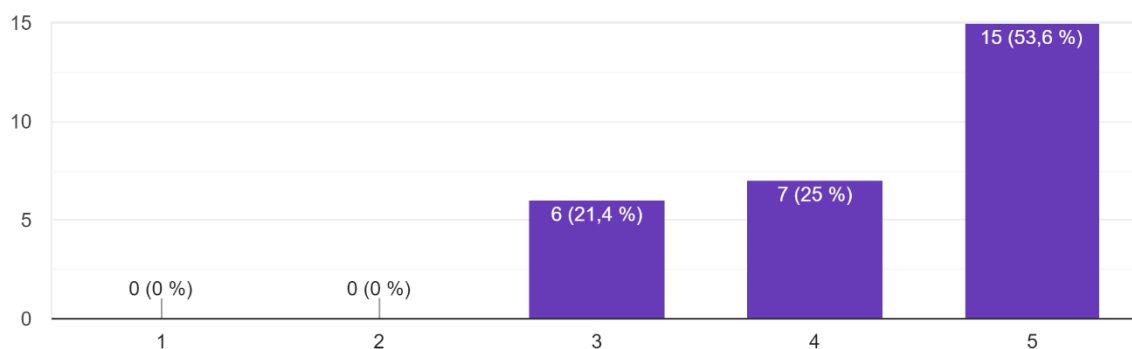
Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika
28 odgovora

Grafikon 37. Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika

Šesta tvrdnja *Svaki učitelj Glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture* prikazuje da se 21,4% ispitanika ne može odlučiti, 25% ispitanika se uglavnom slaže, a 53,6% ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 38.).

Svaki učitelj Glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture
28 odgovora

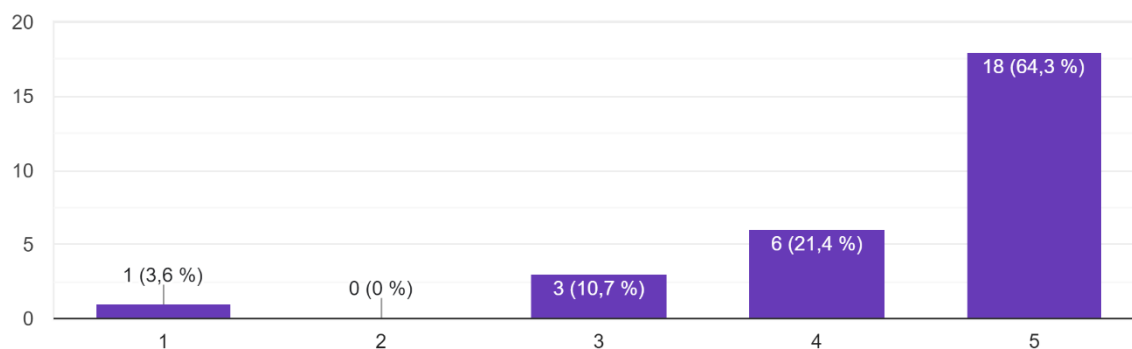

Grafikon 38. Svaki učitelj Glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5

Prema Grafikonu 39. *Učitelji Glazbene kulture na izbornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju* 1 ispitanik ne u potpunosti ne slaže, 3 ispitanika se ne može odlučiti, 6 ispitanika se uglavnom slaže, a 18 ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom.

Učitelji Glazbene kulture na izbornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju

28 odgovora

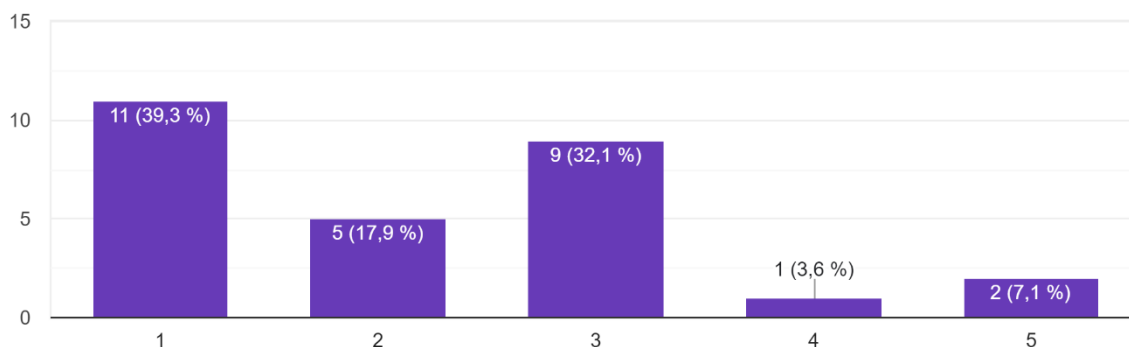

Grafikon 39. *Učitelji Glazbene kulture na izbornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju*

U osmoj tvrdnji *Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće* možemo vidjeti zanimljive rezultate. Čak 11 ispitanika (39,3%) se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom, 5 ispitanika (17,9%) se uglavnom ne slaže, 9 ispitanika (32,1%) se ne može odlučiti 1 ispitanik (3,6%) se uglavnom slaže, a 2 ispitanika (7,1%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 40.).

Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće

28 odgovora

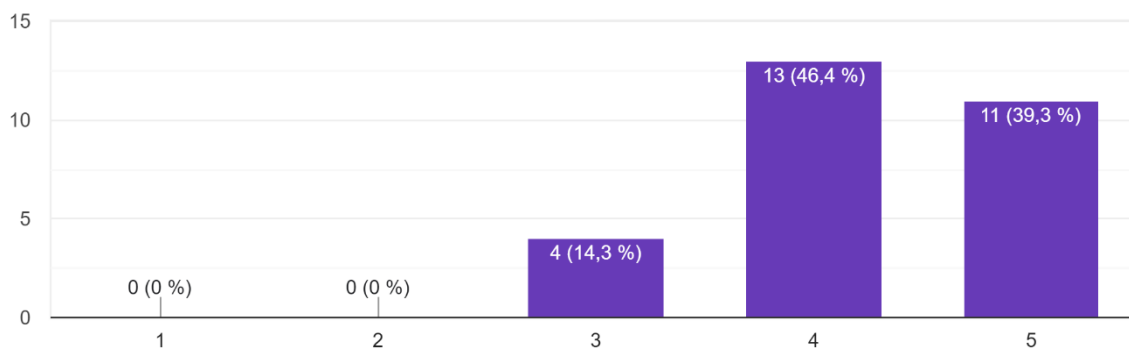

Grafikon 40. Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće

Grafikon 41. Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike sa zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente 14,3% ispitanika se ne može odlučiti, 46,4% ispitanika se uglavnom slaže, a 39,3% ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom.

Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike sa zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente

28 odgovora

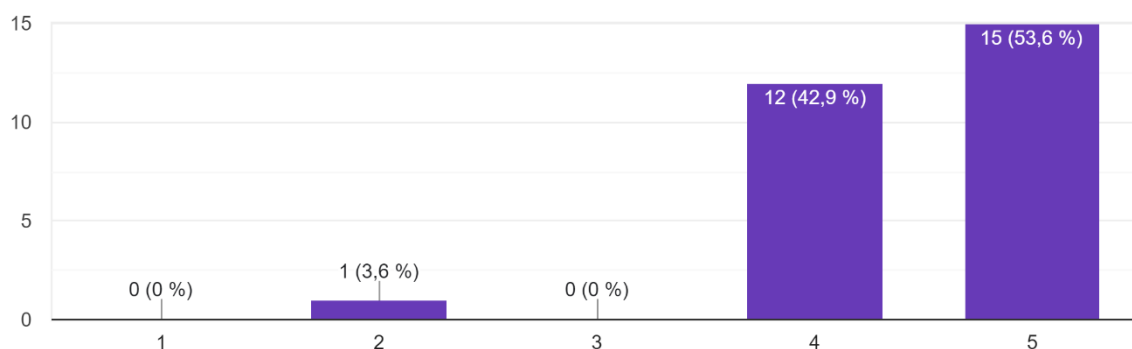

Grafikon 41. Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike sa zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente

U ovoj tvrdnji *Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji* imamo 2 ispitanika (3,6%) koji se uglavnom ne slažu s tvrdnjom, 12 ispitanika (42,9%) koji se uglavnom slažu s tvrdnjom i 15 ispitanika (53,6%) koji se u potpunosti slažu s tvrdnjom (Grafikon 42.).

Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji

28 odgovora

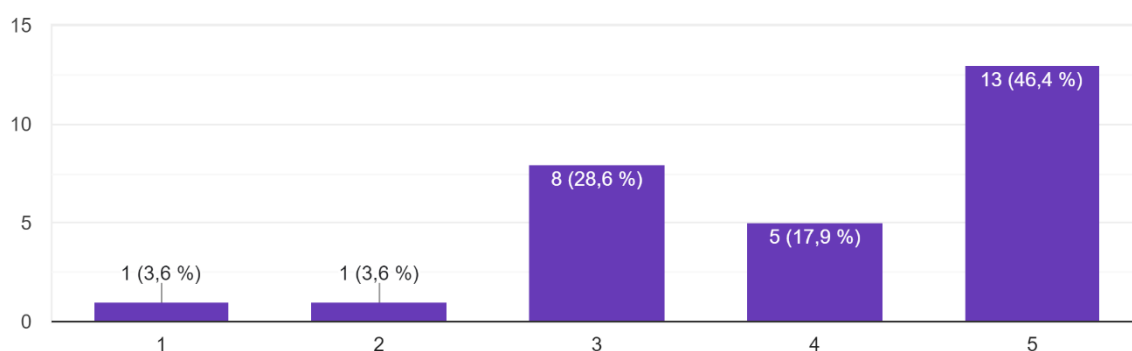

Grafikon 42. Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji

Prema Grafikonu 43. *Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje* 1 ispitanik se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom, 1 ispitanik se uglavnom ne slaže, 8 ispitanika se ne može odlučiti, 5 ispitanika se uglavnom slaže, a 13 ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom.

Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje

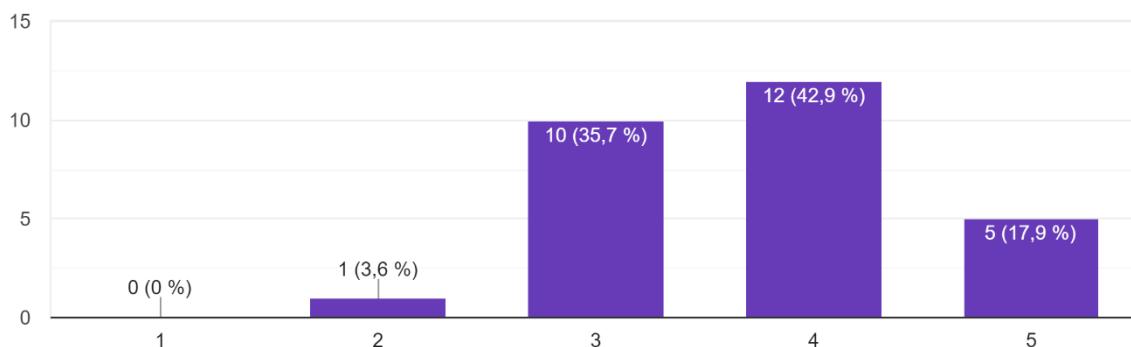
28 odgovora

Grafikon 43. Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje

U dvanaestoj tvrdnji *Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima* 1 ispitanik (3,6%) se uglavnom ne slaže, 10 ispitanika (35,7%) se ne može odlučiti, 12 ispitanika (42,9%) se uglavnom slaže, a 5 ispitanika (17,9%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 44.).

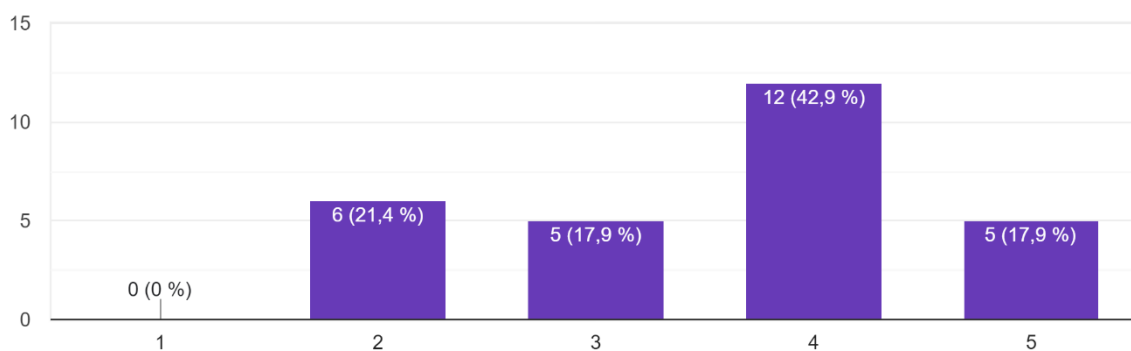
Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima
28 odgovora

Grafikon 44. Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima

U ovoj tvrdnji *Učenici se u nastavi Glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Istre i Hrvatskog primorja* možemo vidjeti da 21,4% ispitanika se uglavnom ne slaže s tvrdnjom, 17,9% ispitanika se ne može odlučiti, 42,9% ispitanika se uglavnom slaže, a 17,9% ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 45.).

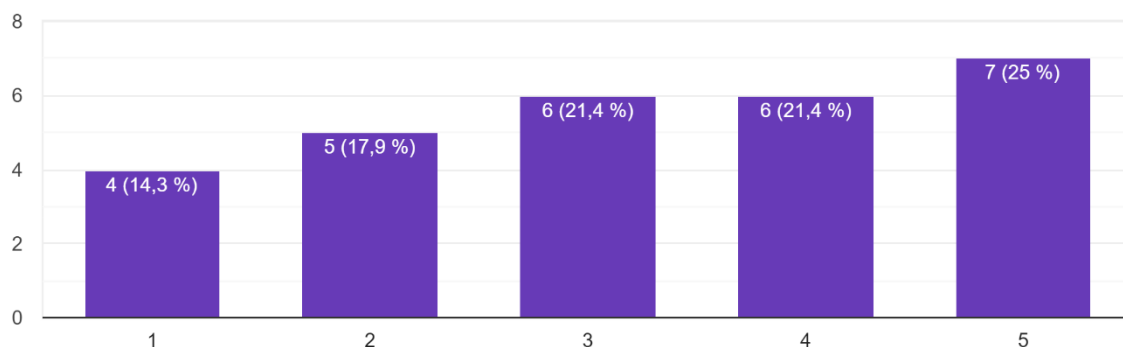
Učenici se u nastavi Glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Istre i Hrvatskog primorja
28 odgovora

Grafikon 45. Učenici se u nastavi Glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Istre i Hrvatskog primorja

Prema četrnaestoj tvrdnji *Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju* 7 ispitanika (25%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom, 6 ispitanika (21,4%) se uglavnom slaže, 6 ispitanika (21,4%) se ne može odlučiti, 5 ispitanika (17,9%) se uglavnom ne slaže, a 4 ispitanika (14,3%) se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom (Grafikon 46.).

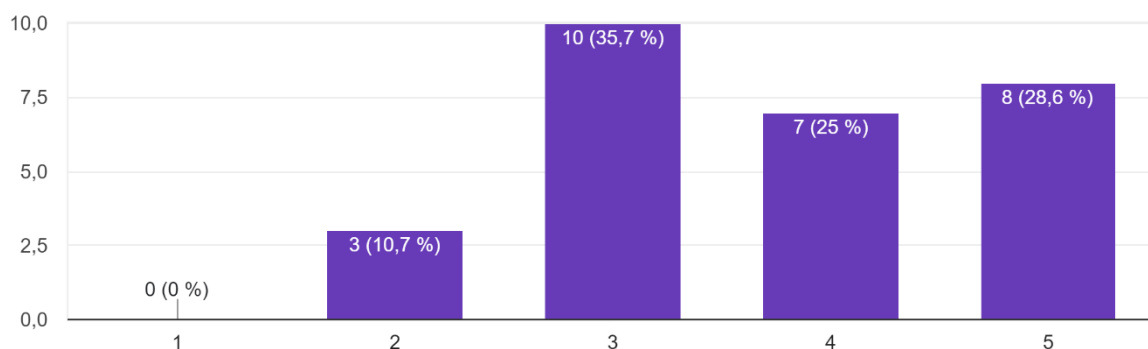
Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju
28 odgovora

Grafikon 46. Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju

U predzadnjoj tvrdnji *Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru* 3 ispitanika (10,7%) se uglavnom ne slaže, 10 ispitanika (35,7%) se ne može odlučiti, 7 ispitanika (25%) se uglavnom slaže, 8 ispitanika (28,6%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 47.).

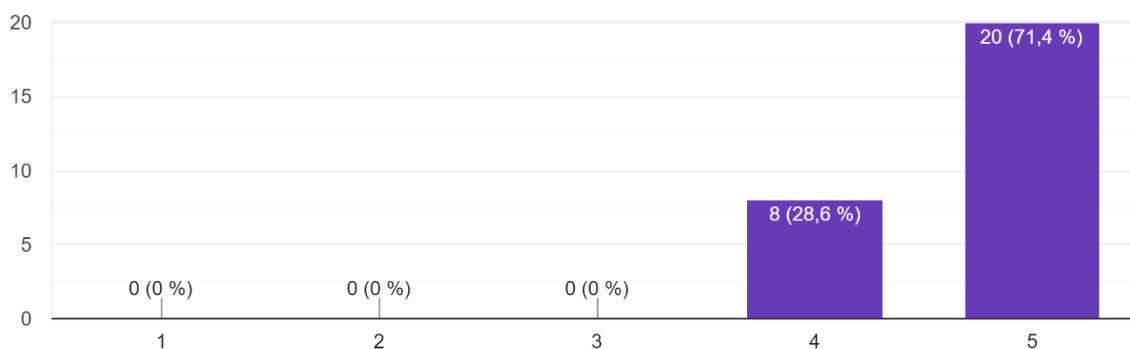
Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru
28 odgovora

Grafikon 47. Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru

U posljednjoj tvrdnji *Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine* možemo vidjeti da se 8 ispitanika (28,6%) uglavnom slaže s tvrdnjom, a 20 ispitanika (71,4%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom (Grafikon 48.).

Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine
28 odgovora

Grafikon 48. *Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine*

8. ZAKLJUČAK

Istraživanju je pristupilo 28 učitelja Glazbene kulture iz Istarske županije i 47 studenata s Muzičke akademije u Puli. Rezultati nam pokazuju da većina studenata nije pohađala školu gdje se pričalo čakavskim narječjem, ali se studenti nisu ni dodatno educirali. Isto tako velika većina ne svira niti jedan tradicijski instrument. Studenti misle da čakavsko narječje potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju kulturne baštine i tradicije, te bi zbog toga također učitelji trebali pobliže znati čakavsko narječje. Nisu sigurni ako su učitelji upoznati s pjesmama na čakavskom narječju, pjevaju li djeca takve pjesme u svoje slobodno vrijeme, te rade li to s užitkom. Zanimljivo je to da studenti misle kako je čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno u glazbenom obrazovanju učenika. Svakako se slažu da kroz izvannastavne aktivnosti poput folklor, sviranje tradicionalnih instrumenata, učenici upoznaju svoju kulturu. Slažu se i s tvrdnjama da čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i da se razvija pozitivno razredno okruženje. Zaključuju kako pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru, a autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče očuvanju kulturne baštine.

Što se tiče rezultata dobivenih na temelju provedene ankete s učiteljima, najzastupljenija dob je između 40 i 50 godina, te iznad 50 godina. Isto kao i kod studenata većina ih nije pohađala

školu u kojoj se priča čakavskim narječjem, ali su se dodatno educirali o čakavskom narječju. Možemo vidjeti da učitelji pjevaju pjesme na čakavskom narječju, ali ne sviraju baš tradicijske instrumente. Učitelji se slažu s tvrdnjama da čakavsko narječje u nastavi Glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture, da bi učitelji trebali poznavati osnove čakavskog narječja, te da učenici rado uče pjesme na čakavskom narječju. Većina njih se ne slaže s tvrdnjom da učenici slušaju glazbu kod kuće, ali se slažu s tvrdnjom da učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje.

U zaključku možemo istaknuti da su i studenti i učitelji Glazbene kulture pozitivno procijenili korištenje čakavskog narječja, tradicijskih napjeva kako u nastavnim tako i u izvannastavnim aktivnostima, da se učenici uče čuvanju kulturne baštine te da bi svakako trebalo dodatno poraditi na odabiru primjera i sadržaja na čakavskom narječju kako bi osigurali zainteresiranost i pozitivno razredno okruženje za sve učenike.

Ostović, S. (2014) navodi: „Baština je dodir srca, uma i zavičaja, podneblja, ljudi, običaja, „navada“. Baština su dodiri nepca. Baština su mirisi i zvukovi, kamik i more, bura na obrazu, govor. Baština je i zvonki naš ČA — dijalektalna kulturna baština. Baština je svjesno i nesvjesno u nama, spoznavanje života baš tu gdje odrastamo. Dijalektalna kulturna baština se najprije sluša u kolijevci, njeguje na majčinih grudima, dodiruje pri prvim koracima, izgovara se tepanjem, miluje pogledom. Ulazi u srce i dušu, u krvotok, daje snagu danas, za sutra i “još sutra”. Baština je djetinjstvo u djetinjstvu“.

9. LITERATURA

Adorno, W. T. (1972). *Dissonanzen*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Demarin, L. (2018). *Istarska ljestvica u djelima hrvatskih skladatelja*. Diplomski rad. Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija.

Doliner, G. (2005). *Istarska enciklopedija. Tanko i debelo*. Dostupno na: <https://www.istrapedia.hr/it/natuknice/1153/tanko-i-debelo> (2.4.2024.)

Glasnović, A. (2023). *Zavičajnost u glazbenom odgoju učenika na primjeru čakavskog narječja*. Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija.

Grakalić, M., Gortan-Carlin, I. P. i Bader, A. (2019). *Matko Brajša Rašan*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

Hrvatski opći leksikon (2012), mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <https://hol2.lzmk.hr/clanak/istarska-ljestvica> . (29.05.2024.)

Istarska enciklopedija (2024). <https://istra.lzmk.hr/clanak/brajsa-rasan-matko> (29.05.2024.)

Istarska enciklopedija (2024). <https://istra.lzmk.hr/clanak/cukon-zucon-ivan-ivo> (29.05.2024.)

Ivančan, I. (1963). *Istarski narodni plesovi*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.

Katičić, R. (2013). *Hrvatski jezik*. Zagreb: Školska knjiga.

Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik za Osnovne škole i Gimnazije. (MZO, 2019). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html (2.4.2024.)

Małecki, M. (1930). *Pregled slavenskih govora Istre*. Krakov.

Marić, M. (2005) *Istarska enciklopedija. Balun (balon)*. Dostupno na: <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/141/balun-balon> (10.4.2024.)

Marušić, D. (1995). *Piskaj, sona sopi. Svijet istarskih glazbala*. Pula: Castropola.

Mikac, D. (1977). *Istarska škrinjica*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH. Dostupno na:

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_09_102_2319.html (2.4.2024.)

Orlić, I. (2006). *Čakavsko pjesništvo u Istri Od spašavanja dijalekta do očuvanja identiteta. Etnološka istraživanja*, (11), 135-148.

Pernić, R. (1997). *Meštri, svirci i kantaduri: Istarski narodni pjevači, svirači i graditelji glazbala*. Buzet: Reprezent.

Pliško, L. (2005). *Istarska enciklopedija. Čakavsko narječje u Istri*. Dostupno na: <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/599/cakavsko-narjecje-u-istri> (20.1.2024.)

Rojko P. (2012). *Metodika nastave glazbe. Teorijsko-tematski aspekti*. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera. Osijek: Pedagoški fakultet.

Ribarić, J. (1940). *O Istarskim dijalektima: razmještaj južnoslavenskih dijalekata na poluotoku Istri s opisom vodičkog govora*. Beograd: Srpski dijalektološki zbornik.

Siegmund-Schultze, W. (1967) *Ziele und Aufgaben der sozialistischen Musikerziehung. Handbuch der Musikerziehung (Erster Teil)*. Leipzig: Veb Breitkopf & Härtel Musikverlag.

Šuran, N. (2021). *Etnološko istraživanje glazbenoga dvoglasja i istarskoga identiteta*. Doktorska dizertacija. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Turza-Bogdan, T. (2012) Narječja hrvatskoga jezika - od dječje recepcije do metodičkog konteksta. U: Akbarov, A. & Cook, V. (ur.) *Contemporary Foreign Language Education: Linking Theory into Practice*. Sarajevo, Internacionalni Burč univerzitet, str. 571-582.

10. SAŽETAK

U ovom radu prikazano je čakavsko narječje u Istri, kulturna baština Istre te priprava za izvođenje nastavnog sata Glazbene kulture na primjeru obrade napjeva na čakavskom narječju. U tu svrhu je provedeno istraživanje stavova studenata glazbe i učitelja nastavnog predmeta Glazbena kultura u osnovnim školama u Istarskoj županiji o poznavanju i korištenju čakavskog narječja. Rezultati istraživanja pokazuju da su i studenti i učitelji Glazbene kulture pozitivno procijenili korištenje čakavskog narječja, tradicijskih napjeva kako u nastavnim tako i u izvannastavnim aktivnostima, da se učenici uče čuvanju kulturne baštine kroz folklor, instrumente, običaje, pjesme na čakavskom narječju te da bi svakako trebalo dodatno poraditi na odabiru primjera i sadržaja na čakavskom narječju kako bi osigurali zainteresiranost i pozitivno razredno okruženje za sve učenike. I studenti i učitelji glazbe su potvrdili da je čakavsko narječje kao kulturna baština dio svih nas, a mi smo njezini nasljednici i prenositelji, posebno kroz odgojno-obrazovni proces, kako bi ostala zabilježena, vrednovana i sačuvana.

Ključne riječi: Čakavsko narječje, kulturna baština, Glazbena kultura

11. SUMMARY

This paper presents the Chakavian dialect in Istria, the cultural heritage of Istria, and the preparation for the lesson on Musical Culture, using the example of processing chants in the Chakavian dialect. For this purpose, a survey of the attitudes of music students and teachers of the Musical Culture subject in primary schools in the County of Istria on the knowledge and use of the Chakavian dialect was conducted. The results of the research show that both students and teachers of Musical Culture positively assessed the use of the Chakavian dialect, traditional songs in both teaching and extracurricular activities, that students are taught to preserve cultural heritage through folklore, instruments, customs, songs in the Chakavian dialect, and that they should definitely work additionally on the selection of examples and content in the Chakavian dialect in order to ensure interest and a positive class environment for all students. Both students and music teachers confirmed that the Chakavian dialect as a cultural heritage is a part of all of us, and we are its inheritors and transmitters, especially through the educational process, so that it remains recorded, valued and preserved.

Keywords: Chakavian dialect, Cultural Heritage, Musical Culture

POPIS GRAFIKONA I SLIKA

Popis grafikona:

Grafikon 1. *Smjer*

Grafikon 2. *Godina studija*

Grafikon 3. *Pohađao/la sam školu gdje smo svi pričali čakavskim narječjem*

Grafikon 4. *Dodatno sam se educirao/la o tradiciji i kulturi Hrvatskog primorja*

Grafikon 5. *Član/-ica sam nekog zbora, KUD-a, sastava*

Grafikon 6. *Sviram neki tradicijski instrument*

Grafikon 7. *Pjevam pjesme na čakavskom narječju*

Grafikon 8. *Ako je odgovor da, koji tradicijski instrument svirate*

Grafikon 9. *Čakavsko narječje u nastavi glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture*

Grafikon 10. *Učitelji glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama*

Grafikon 11. *Učitelji glazbene kulture su upoznati sa čakavskim narječjem i pjesmama koje se obrađuju na nastavi*

Grafikon 12. *Učenici na nastavi glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju*

Grafikon 13. *Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika*

Grafikon 14. *Svaki učitelje glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture*

Grafikon 15. *Učitelji glazbene kulture na izornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju*

Grafikon 16. *Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće*

Grafikon 17. *Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike s zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente*

Grafikon 18. *Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji*

Grafikon 19. *Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno*

okruženje

Grafikon 20. *Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima*

Grafikon 21. *Učenici se u nastavi glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Hrvatskog primorja*

Grafikon 22. *Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju*

Grafikon 23. *Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru*

Grafikon 24. *Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine*

Grafikon 25. *Spol*

Grafikon 26. *Dob*

Grafikon 27. *Pohađao/la sam školu gdje smo svi pričali čakavskim narječjem*

Grafikon 28. *Dodatno sam se educirao/la o tradiciji i kulturi Hrvatskog primorja*

Grafikon 29. *Član/-ica sam nekog zbora, KUD-a, sastava*

Grafikon 30. *Sviram neki tradicijski instrument*

Grafikon 31. *Ako je odgovor da, koji tradicijski instrument svirate*

Grafikon 32. *Pjevam pjesme na čakavskom narječju*

Grafikon 33. *Čakavsko narječje u nastavi glazbene kulture potiče kod učenika razvoj pozitivnih stavova prema očuvanju tradicije i kulture*

Grafikon 34. *Učitelji glazbene kulture bi trebali poznavati osnove narječja hrvatskog jezika kako bi pomogli učenicima u razumijevanju pjesama*

Grafikon 35. *Učitelji glazbene kulture su upoznati sa čakavskim narječjem i pjesmama koje se obrađuju na nastavi*

Grafikon 36. *Učenici na nastavi glazbene kulture rado uče pjesme na čakavskom narječju*

Grafikon 37. *Čakavsko narječje kao kulturna vrijednost zavičaja neophodno je u glazbenom obrazovanju učenika*

Grafikon 38. *Svaki učitelje glazbene kulture zna barem 5 pjesama na čakavskom narječju koje se obrađuju kroz 5 godina na nastavi glazbene kulture*

Grafikon 39. *Učitelji glazbene kulture na izbornoj nastavi trebaju učenike upoznavati s pjesmama na čakavskom narječju*

Grafikon 40. *Učenici slušaju glazbu na čakavskom narječju kod kuće*

Grafikon 41. *Kroz izvannastavne aktivnosti u našoj školi upoznajemo učenike s zavičajem kroz običaje, folklor, instrumente*

Grafikon 42. *Čakavsko narječje kod djece budi osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i tradiciji*

Grafikon 43. *Učenje pjesama na čakavskom narječju razvija pozitivno razredno okruženje*

Grafikon 44. *Pjesme na čakavskom narječju koje se nalaze u udžbenicima su primjerene i zanimljive učenicima*

Grafikon 45. *Učenici se u nastavi glazbene kulture često susreću s tradicijskom glazbom Hrvatskog primorja*

Grafikon 46. *Učenici lakše pamte pjesme na čakavskom narječju nego na kajkavskom narječju*

Grafikon 47. *Pjesme na čakavskom narječju potiču učenike na slušanje i interpretaciju na zavičajnom jeziku i govoru*

Grafikon 48. *Autentičnim napjevima na čakavskom narječju učenici se uče čuvanju kulturne baštine*

Popis slika:

Slika 1 *Istarska županija*

Slika 2 *Općine u Istarskoj županiji*

Slika 3 *L'inno all'Istria*

Slika 4 *Himna Istarske županije*